ԺԲ. ՏԱՐԻ 3547 (Ն. Տ.) 20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1895 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1895 4 ՐԷՃԷՊ 1313 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولق غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան	արժէք	150
»	Վեցամսեայ	»	»	75
»	Եռամսեայ	»	»	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք		56
»	Վեցամսեայ	»		28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան Օսմ. Ոսկի			3
Գաւառաց բաժանորդի ծախքը միջոցին	Ղրուշ			50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հեռաւոր տան ազդագրական ձեռնարկներով ղրկուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ՀԵՂԻՆԱԿԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔ

Ա. Տիւմա Որդիի մահուան առթիւ՝ իր վէպերուն ու թատերախաղերուն, իր գրական տաղանդին, իր կեանքին վրայ քիչ շատ գրուեցաւ. կը մնար գիտնալ թէ գրչի ու գաղափարի այդ մեծ վաստակաւորը նիւթապէս ի՛նչ համեմատութեամբ օգտուած էր իր հեղինակութիւններէն. այս մասին հետեւեալ ծանօթութիւնը միայն տուած էինք. «Իր կտակին տրամադրութեան համեմատ, Տէմի-Մօնի հեղինակը երեք միլիոն ֆրանք կը թողու որուն եկամուտը իր կնոջ յատկացուած է, իսկ չոր սեփականութիւնը՝ երկու աղջիկներուն կ՚երթայ»։ Այս քանի մը տողերը կը բաւէին հաստատելու համար թէ համբաւին հետ հարստութիւն ալ չէր պակսած իրեն. բայց, կ՚արժէ գաղափար մը կազմել թէ երկու Տիւմաներուն, հայր և որդի, վիպական ու թատերական հեղինակութիւնները ի՛նչ պտուղ ունեցած և ի՛նչ շահ արտադրած են, այն գործերը մանաւանդ որոնք ժամանակին հայերէնի թարգմանուելով՝ մեր ամեն խաւերուն մէջ ալ մուտ գտած են ու ընտանի ընթերցումներ դարձած։ Մոռցուած չէ անշուշտ այն բուռն հետաքրքրութիւնը զոր այստեղ պատճառեց առաջին անգամ Մօնթէ Քրիսթոյի երեւումը որ ձեռքէ ձեռք կը խլուէր, և որուն յաջորդեցին հեղինակին բազմահատոր ուրիշ վիպասանութիւններուն թարգմանութիւնները։ Եւրոպայի, մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ, Ա. Տիւմա Հօր վիպասանութիւնները շատ աւելի ծախուած են անոր մահէն ետք, վերջին քսանըհինգ տարիներուն մէջ, քան կենդանութեանը։ Երեք հրատարակիչներու պատկերազարդ նոր տպագրութեան մը յառաջաբանին մէջ, Տիւմա որդին կը պատմէ թէ ինք ինչպէս ապահովցուցած էր իր հայրը, անոր կեանքին վերջին օրերուն մէջ, թէ իր գործերը չի պիտի անհետ ըլլան։

—Հանգիստ եղիր, բսած էր անոր, քեզմէ շատ բան պիտի մնայ։

Ու կ՚աւելցունէ, այդ յառաջաբանին մէջ, խօսքն իր հօր յիշատակին ուղղելով.

«Կը կարծեմ տեսնել զքեզ՝ բարին Լաֆօնթէնին քով. դուն նախահայրն ես ժպտուն, որ ձմրան երկար գիշերները, կը պատմէ անցեալ ժամանակներու գեղեցիկ պատմութիւններ։

«Այն օրէն ի վեր ուր խոստացայ քեզ, Ֆրանսայի մէջ քու գործերէդ վաճառուած են երկու միլիոն ութ հարիւր քառասուն հազար հատոր, ութսուն միլիոն պատկերազարդ պրակներ, և Բարիզի ու գաւառներու թերթերը քու վէպերէդ վեց հարիւր արտատպած են, առանց հաշուելու այն երկիրներն որոնք դաշնագիր չունենալով մեզի հետ՝ կը կողոպտեն զքեզ և միլիոններով օրինակներ կը տարածեն իրենց լեզուաւ։

«Քեզի վերաբերող պայմանագիրները զորս կնքած եմ հրատարակիչներուն հետ, իրաւունք կուտային ինծի պատկերազարդ ու ճոխ տպագրութիւն մը ընել քու ընտրելագոյն հեղինակութիւններէդ. Քառասունհինգ տարի հատոր պիտի կազմէին անոնք. դեռ չըրի այդ բանը և ուզեցի թողուլ որ հասարակութիւնն ինք կատարէ այդ ընտրողութիւնը։ Եւ ահա այսօր քու հրատարակիչներդ, ինքնաբերաբար, առանց իմ միջամտելուս, Հրաշալիքներու յաւիտենին համբաւը նուիրագործելու արժանի գաղափարն ունեցան, ճոխ տպագրութիւնով մը։»

Այս պատկերազարդ տպագրութիւնը պիտի ունենայ նաեւ [illegible] ու [illegible], ամբողջացնելով այդ երեք նշանաւոր վէպերու շարքը որ կը մնայ միշտ հակառակ յարատեւ յաջողութեան Մօնթէ-Քրիսթոյի, Տիւմայի ամենէն ժողովրդական վէպին. Դիտելի է որ մեծանուն վիպասանին գործերուն մէջ, պատմական վէպերն ամենէն շատ ծախուածներն են։ Չի մոռնանք սակայն որ Ալէքսանդր Տիւմա, իր պատմական վէպերէն զատ, սիրային վէպեր ունի, ինչպէս Բուլը, Քօսթալ Գուեռէն, Ֆեռնանտ, Ամօրիի [illegible] որոնց մէջ այլապէս հաճելի ձեւի մը տակ ի յայտ կուգայ իր տաղանդը։ Ասոնց վրայ պէտք է աւելցունել իր Յիշատակները և Ուղեւորական Տպաւորութիւնները որոնք՝ իր թատերական առաջին յաղթանակներէն անմիջապէս ետք, հաստատեցին իր պատմողի համբաւը։ Այս վերջին գործեր—նախ իբրեւ թերթօն հրատարակուած ժամանակին մեծ թերթերուն մէջ, յետոյ ընթերցարանի յատուկ հատորներու վերածուած և յետոյ Միշել Լէվիի կողմէ վերստին տպագրուած,—Տիւմա Որդիին ժառանգութեան միացին քառորդ դար առաջ, երբ մեռաւ իր հայրը։ Այդ թուականին, [illegible] հեղինակը պայմանագիր մը կնքեց Միշել Լէվի տան հետ որ, որոշեալ գումար մը վճարելով անոր, ձեռք բերաւ Տիւմա Հօր բոլոր գործերուն յանձն առնելով սակայն ամեն մէկ հատորի վրայ երեք սանթիմի բաժին մը վճարել Տիւմա Որդիին։ Մեծանուն վիպասանը որ մեռաւ նախորդ ամսուն, իր ժառանգորդներուն կտակած է այս բաժինը որ թէեւ առերեւոյթ շատ աննշան, տարին մինչեւ քսանըհինգ հազար ֆրանքի կը հասնի։ Այս թուանշան կրնայ գաղափար տալ թէ հօր վէպերն ինչ մեծ սպառում ունին մինչեւ այսօր։

Տիւմա Որդի իր հօր վէպերուն մեծագոյն մասին վրայ ունեցած հեղինակի իրաւունքը ծախելով իրեն վերապահեց անոր թատերական գործերը, որոնց ներկայացումը, միջին հաշուով, տարին 40,000 ֆր. կ՚արտադրէր։ Գաղափար մը տալու համար թէ Տիւմա հօր թատերախաղերուն յաջողութիւնը, ժամանակին հետ փոխանակ տկարանալու, աւելցած է, աս իրողութիւնը կը պատմուի. իր պատմական մէկ տաղին, Հանրի Գ., ձեռագիրը 6000 ֆր.ի վաճառուած էր և նոյն խաղը յիսուն տարի ետք, 1889ին երբ վերստին ներկայացուեցաւ, 80,000 ֆր. հեղինակի իրաւունք արտադրեց։ Նոյն յատկանշական յաջողութիւնը կը նշմարուի նաեւ Տիւմա Որդիի թատերական հեղինակութիւններուն մէջ, որոնցմէ Կնիկը Քամէլիա՝ վերջին տարիներուն մէջ, վաթսուն հազար ֆրանք բերաւ հեղինակին։ Այս հաշուին մէջ չեն՝ Ֆրանսայի գաւառները և օտար երկիրներ կազմակերպուած ներկայացումները։ Թատերախաղերուն տպագրութիւնն ալ ոչ նուազ արդիւնաւոր եղած է. Ֆրանսիյօնը, օրինակի համար, իբրեւ գիրք վաճառուելով, երեսուն հազար ֆրանք արտադրած է։

Երկու Տիւմաներէն որ՛, իր կենդանութեան ժամանակ, աւելի օգտուած է իր հեղինակի իրաւունքէն —քանի որ նիւթականի վրայ է խնդիրը—դժուար է ճշդել. բայց սա անշուշտ է որ երկուքը մէկտեղ դարուս Ֆրանսայի հեղինակներուն մէջէն ամենէն աւելի նպաստաւորուած և հարստացած գրագէտներն եղան։

ԻՄ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

«ՀԱՊԱ ԻՄ ՓԱՍՏՍ»

Թերեւս ընթերցողներէն ոմանք լսած կ՚ըլլան այս առածը. «Եա պէնիմ [illegible]»։

Այս առակին դերակատարներէն թող ուրիշին արժանապատուութիւնը չվիրաւորելու, խնդիրը առածին էութեան վրայ է, Եւ զայն յիշեցուցին ինծ՝ Աբրահամ Էֆ. Այվազեանի վերջին երկու յօդուածները՝ Լամբրոնացւոյն տօնման վրայ։ Իմ ամենէն առաջին յօդուածոյս (Արեւելք հմր. 27) Լամբրոնացւոյ տօնման մասին ըրած դիտողութիւնս «արիթ մ՚էր միայն» ծանօթ առաջարկութիւնս մէջ բերելու՝ Էջմիածնայ 1600ամեակին նկատմամբ, և լոկ սկզբունքի հիմնական մէջ դնելով։ Այվազեան իր նոյմ. 6ի յօդուածով չուսականանալով սկզբունքը մոռնալ՝ իր նոյմ. 23ի և 24ի յօդուածներուն մէջ՝ հազիւ երկու տող կը զոհէ սկզբունքին և նորէն կ՚անցնի Լամբրոնացւոյն, թերեւս մտքէն կրկնելով. «Հապա իմ Լամբրոնացին»։ Թերեւս այսուհետեւ ալ Այվազեան «Հապա իմ Լամբրոնացին» պիտի ըսէ ու քալէ, և մենք պիտի ստիպուինք այլեւս չպատասխանել և բուն մեր առաջարկած խնդրոյն նայիլ։

* * *

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ ԱՒԵԼՈ՞Ր Է

Այս հարցումը ընելու առիթը նորէն Այվազեան տուաւ ինծ՝ իր նոյմ. 16ի երկտողովը։ Ես մտադիր էի՝ յիշեալ Էջմիածնայ 1600ամեակի մասին առ այժմ սպասել որ ուրիշ կարծիքներ ալ երեւին՝ հանդարտ մտքերով, և մանաւանդ Աւագերէց ալ իր կարծիքը յայտնէր։ Սակայն Այվազեանի այդ երկտողն ինծ գրգռեց, և հարկ տեսայ կարճ պատասխան մը տալ։

«Սոյն առաջարկն աւելորդ է», կ՚ըսէ Այվազեան, վասնզի «ինչ ինչ ծիսական բարեկարգութեանց համար՝ հարկ չ՚կայ եկեղեցական հանրական ժողովի մը»։

Եթէ ազատախոհ իմաստասիրութեան տեսակէտով ըմբռնենք կրօնի պաշտելութիւնը՝ խղճի խնդիր մ՚է. ամեն անհատ՝ որ ազգէն կ՚ուզէ ըլլայ՝ ազատ է իր խղճին տրամադրութեանը համեմատ այս ինչ կամ այն ինչ կրօնը դաւանիլ կամ ո՛չ։ Բայց Հայոց համար մասնաւորապէս՝ արժանապատուութեան և սրտի զգացման խնդիր մը կայ. հնաւանդ կրօնք մը ու եկեղեցի մը ունինք ինքնուրոյն զոր 18 դարերէ ի վեր մեր տոհմային անկախութիւնը նկատած ենք։

Այդ սուրբ աւանդը՝ յեղաշրջման օրէնքին համաձայն՝ շարունակ բարեկարգութեանց ենթարկուած է դարէ ի դար՝ երբեմն օգտակար և երբեմն ալ անպէտ յաւելուածներով, պահելով սակայն էական եղող քրիստոնէական (Ս. Գրոց և Երեք Ս. Ժողովոց) վարդապետութեան կորիզը։

Այդ յեղաշրջման ազդուած է թէ՛ ժամանակէ և թէ՛ միջավայրի բերումներէն։ Այդ տեսակ փոփոխութիւնները՝ արդարեւ աւելի օգտակար կը լինէր թողուլ իւրաքանչիւր միջավայրի և ժամանակի եկեղեցական առաջնորդաց ողջմտութեան, եթէ չվախցուէր որ այդպիսով հետզհետէ արմատական տարբերութիւններ կրնային յառաջ գալ զանազան տեղերու հայ եկեղեցիներ միջեւ (ինչպէս՝ եթէ ոչ մեծ գէթ երկրորդական տարբերութիւններ այսօր կ՚երեւին և արդիւնք են այդ մտածման։) Ուստի մեր նախկին եկեղեցական պետերուն կանխահոգութիւնը եղած է՝ Հայ Եկեղեցւոյ միօրինակութիւնը պահելու համար (գէթ էական կէտերու մէջ) այդպիսի փոփոխութիւնները միայն համազգային եկեղեցական ժողովներու հեղինակութեամբ և ձեռնհասութեամբ կատարել, ինչպէս կը պահանջէ նաեւ եկեղեցական իրաւագիտական սկզբունքը։

Ո՛վ բսաւ թէ «Եկեղեցին ի հնումն համազգային կրօնական ժողով գումարած է գլխաւորապէս վարդապետական խնդրոց նկատմամբ», ինչպէս կը կարծէ Այվազեան Ընդհանրական, բաւական է թղթատել ծանօթ ձեռագիր «Կանոնագիրքը» (որ Օձնեցիին հաւաքածոյն կը կարծուի և վերջէն յաւելուածներ ընդունած) և Աբել եպիսկոպոսի «Ժողովոց պատմութիւնը» (տպ. Վաղարշապատ 1874), և տեսնել թէ հայք բազմաթիւ համազգային ժողովներ ունեցած են՝ ոչ-վարդապետական կարգադրութեանց համար, և այն ժողովներն ալ՝ որոնք «վարդապետական խնդրոց նկատմամբ» գումարուած են՝ պարտք սեպած են իրենց՝ նաեւ ծիսական, ծխական, տնտեսական և այլ կարգադրութիւններ աւելցնել ժողովական որոշմանց վրայ։

Երկրորդական ամենաչնչին կանոններ իսկ այդպիսի եկեղեցական ժողովներով հաստատուած են, որոց ամենէն վերջինը կրնայ նկատուիլ Երուսաղեմայն ԺԷ. դարու կիսուն (Նոյն էջ 143—148)։

Այն ստուար ձեռագիր հատորում որ կը կոչուի «Կանոնագիրք» և որ կը պարունակէ ոչ-վարդապետական անթիւ ժողովական կանոնները, այդ կանոնները միթէ մեր պէտքը կը լրացնի՞ն, հապա իրենց հակասութիւննե՞րը, հապա այն՝ ժամանակիս համար՝ ծիծաղելի կանոննե՞րն։

Ո՛վ պիտի ուսումնասիրէ այդ կանոնագիրքը, հակասութիւնները բառնայ, ժամանակիս պահանջմանց յարմարցնէ, վերջապէս՝ ըսել կ՚ուզեմ իրաւագիտական սկզբունքով վերակազմէ, ինչպէս վերակազմեց իրենը՝ լատին եկեղեցին՝ Տրիտենտեան վերջին ժողովում (Concile de Trente, 1545—1563)։

Մենք հայերս գէթ՝ իւրաքանչիւր համազգային ժողով՝ Նիկիոյ և Կ. Պոլսոյ և Եփեսոսի Տիեզերական Ս. Ժողովոց հաւասար չենք նկատեր և հաստատեցինք կարգին չենք դասեր անոնց որոշումները՝ ինչպէս ըրած է լատինը՝ մինչեւ հիմայ 20 տիեզերական ժողովներ դաւանելով (եթէ անցեալ տարիներու Վատիկանի Բ. Ժողովն ալ հաշուենք՝ 21 կը լինի) և անոնց բոլոր որոշումները իբր անսխալ հաւատալիքներ՝ ժողովրդեան մտքին վրայ ծանրաբեռնելով։ Զուտ վարդապետական կամ դաւանական ժողով մենք միայն երեքը կը ճանչնենք, իսկ միւս մեր եկեղեցական ժողովներն իբր մասնաւոր՝ կրօնական նիւթերն բարեկարգութեանց համար կը գումարենք և անոնց որոշումները իբր վարչական կանոն կը հրատարակենք։

Այս սկզբան վրայ՝ այլ եւս համազգային ժողով գումարելու օրինական իրաւասութիւնը կը վերնայ. Կը մնայ պէտքը։— Աւելո՞րդ է։—Այվազեան կը վախնայ որ ազով «վտանգուին եկեղեցւոյ հնաւանդ տիպարն և պարզութիւնը (!)»։

«Հնաւանդ», «պարզութի՛ւն», իրաւցնէ ողինչպէս կը հաւատայ մեր հասարակութիւնը, կարծելով թէ եկեղեցւոյ մէջ երեւցած ամեն աչնչին արարողութիւնը կամ կանոնն իսկ՝ Լուսաւորչէն եկած է։ Եւ ահա այդ հնաւանդ կարծելու հրապոյրը՝ գրեթէ մէկ դարէ ի վեր՝ պատճառ եղեր է որ ո՛չ ոք կը համարձակի անոր մէկ նշանախեցին իսկ դպչելու, տգիտանալով որ անոնցմէ (ամենէն էական կարծուածներէն իսկ) շատերը համեմատաբար նոր կամ օտար ներհնչումներէ կամ անգէտ ձեռքերէ մտած սովորութիւններ են՝ որք հետզհետէ օրէնք եղած են։ Օրինակ մէկ տարի միայն Աւագ Ուրբաթին Պոլսում թող թաղման թափօր չկատարուի, և ահա գայթակղութիւն մ՚է կ՚ընէ. մինչ ամեն ոք գիտէ թէ՝ օտարներու նմանութեամբ մտած սովորութիւն մ՚է և Հայաստանեայց գաւառներուն բոլորովին անծանօթ։ Օրինակ մ՚ալ ընկերական կանոնէ մը. եօթն ճիւղահամար կ՚աունինք կը քաղենք ամուսնութեան մէջ. կարծելով թէ Լուսաւորչէն եկած է այդ կանոնը. մինչ ահա Պարտաւայ ժողովին մէջ (Ը. դարու վերջին կէսին) ԺԳ. կանոնն է «Ամուսնութիւն մի՛ լիցի մերձաւորաց մինչեւ ի չորրորդ ազգն» (պատմ. ժողովոց էջ 98), բայց այդ չէ միացել նոյնը. ահա Սսոյ Բ. ժողովում (ԺԴ. դարում) Ը. կանոնը կ՚ըսէ «Պսակ մի լիցի ի մերձաւոր ազգականս ցեօթն ծնունդ» (նոյն էջ 124). ահա այս երկու հակասական կանոնները միթէ աւելի չե՞ն տար շահասէր եկեղեցականաց՝ զեղծում գործելու։

Չխաբենք կամ ինքզինքնիս չխաբենք՝ սովորական դարձած խօսքերով, այլ եւս ո՛վ է որ չերեւանդ համոզմամբ տարւոյն բոլոր պահքերը կը պահէ, բաց ի պառաւներէն՝ ծերերէն և... վանքերէն։ Ո՛վ է որ զզուած չէ եկեղեցւոյ արարողութեան երկարութիւնէն, բաց ի պառաւներէն, ծերերէն և... ճգնաւորներէն։

Ո՛վ է որ չփափաքիր տեսնել քահանայներն աւելի գիտուն, աւելի ընդարձակ ասպարէզ ունեցող, ինչպէս էին հին դարերում, բաց ի... անձնասէր կուսակրօններէն։

Ո՛վ է որ գոհ է ծիսական այժմեան կարգադրութիւններէն, մեռելի, կնունքի, հարսնիքի անվերջ խնդիրներէ, բաց ի... ծխաչատ տէրտէրներէ։

Ո՛վ է որ չզգար թէ ամուսնական խնդիրներն ի՛նչ փոփոխութիւն պէտք է վերջ գտնեն, և ժամանակիս պահանջմանց համաձայն կանոններ գրուին, բաց ի... ծերացած ամուսնացեալներէ և... հարուստ ամուրիներէ։

Եւ ըսել՝ այս ամեն պէտքերու մէջ՝ թէ «ինչ ինչ ծիսական բարեկարգութեանց համար՝ հարկ չկայ եկեղեցական հանրական ժողովի» պարզապէս ինքզինքն անծանօթ կամ կոյր անտարբեր ցուցնել է՝ իրաց վիճակին։ Առ այժմ այսչափ։

ՄԱԳԻՍՏՐՈՍ

ՀԱՅ ԵՐԳԻՉ ՄԸ ԻՏԱԼԻԱ

Պ. ԱՐՇԱԿ ԿՈՍՏԱՆԵԱՆ

Բողոնիէն անցեալ տարւոյ ձեռն և ներկայիս յուլիսի պրակներով արդէն ծանօթ է մեր ընթերցողաց Իտալիոյ մէջ գտնուող ազգային թատերգակ փայլած համբաւն ու համակրանքն, և մասնաւորապէս Ամիրջանեանի և Պ. Արշակ Կոստանեանի։

Վերջերս դարձեալ գովասանօք սկսան գրել իտալական օրագիրք Պ. Կոստանեանի վրայ, իրեն յանձնուած դերերը սքանչելի կերպով կատարելուն համար. մենք եւս չուզելով որ միայն իտալ մեծ մոլորութեան և ժողովրդեան մէջ տարածուի և մնայ Կոստանեանի չահն, քաղուածոյ քանի մի օրագիրներէ կը դնենք ի տարեւ։

«Վերնաբամն Կոստանեան հաւատարիմ արտայայտիչ հանդիսացաւ Կանիոյի (Canio). կ՚երգէ գեղեցիկ և ամենաբարձրաստիճան ձայնով, յոյժ զգայուն և հազուագիւտ զգացմամբ»։ (Լրագիր Տրէվիզոյ)։

«Կամիլլա Ալբանի, Կոստանեան և Բորտոլամասի, երեք քաջ, ճիշտ և հանճարեղ թատերգակներ, զարմանալի կերպով գեղեցկեցին իրենց դերը»։ (Հանդէս Բոլոնիոյ)։

«Երէկ երեկոյ ներկայ էինք Կեննտոյի թատրոնին. օրիորդն Ալբանի Կամիլլա և Վերնաբամն Կոստանեան Արշակ, բազում ծափահարութեան և գովասանաց արժանացան»։ (Անքոնեան)։

«Բորտոլամասի և Կոստանեան երեկ երեկոյ (20 սեպտեմ.) մի մի պայծառ թատերգակներ հանդիսացան։ Առաջինն երգեց զԿարմէն (Carmen) մեւսն զՄինիոն. երկուքն ալ արժանացան պարգեւաց և ընծայից»։ (Հանդէս Բոլոնիոյ)։

«Ճարտար թատերգակ մ՚է Արշակ Կոստանեան։ Ձայնն համակրելի, հոգեւոր կ՚երգէ. Կանիոյի դերին մէջ քաջ հանդիսացաւ և արժանանալով խուռն բազմութեան ծափահարութեան, բանադատուեցաւ կրկնելու իր դերը»։ (Լրագիր Վենետիկոյ)։

«Վերնաբամն Պ. Արշակ Կոստանեան զարմանալի իմն արտայայտեց դժուարին մասն Կանիոյ. քաջ գիրասան է և զգայուն երգիչ»։ (Հանդէս Բոլոնիոյ)։

Կոստանեան այս գովասանաց խօսքերն, այնպիսի ազգէ մը կը ստանայ, որուն ուղիղին մէջ ի ծննդութենէ միշտ տպաւորուած է վսեմ ներդաշնակութիւն մ՚ի յերգս, ուստի և յիրաւի այսպիսի ազգէ մի վերոգրեալ գովասանաց խօսքերուն արժանի ըլլալն՝ անտարակոյս մեծ պարծանք է Կոստանեանի։ (Բողոնիէ)

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (23)

ԲԻԷՌ ՏԷԼՔՈՒՌ

ԴԱՏԱԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ ՄԸ

—Օ՛հ, այո, դնա, Մառի։

Սենեկապանուհին իր տեղը դարձած էր և երկար սպասումէ մը յետոյ ետ դարձած և բսած էր այն խօսքերը զորս վերը յիշեցինք։

Մառի իր սենեակը տարած էր Ալիսն, որ բառ մը չէր հանած բերնէն։ Նշանը միշտ իր տեղն էր, սենեկապանուհին փութաց կանթեղն հանել և վարագոյրները գոցել։ Ալիս անշարժ ինկած էր թիկնաթոռի մը մէջ. Մառի կը ջանար հանդարտեցնել զայն, բայց ի զուր։ Մանկամարդ աղջիկը, տենդագրգիռ, անքուն գիշեր մը անցուց։ Իր սիրային առաջին վիշտն էր որ անգթօրէն կը չարչրկէր զինքն։ Եւ սակայն չէր կրնար սրտմտիլ Մաքսիմի դէմ բացակայութեան մը համար որուն պատճառները կ՚անգիտանար, մանաւանդ երբ ընդունէր որ իր կամքէն բոլորովին անկախ պարագայութեան մը ներքեւ գործած ըլլար երիտասարդն։ Եւ այսպէս եղած ըլլալու էր։

Նշանածն հիւանդ էր, գուցէ մեռած։ Օ՛հ, այս վերջին գաղափարն, Ալիս կը վանէր զայն սոսկմամբ, բնազդաբար զգալով թէ չէր կրնար ճշմարիտ ըլլալ։ Տիկին Մարիօն անհանգիստ էր։ Մաքսիմ դո՛ւրս ելած էր Փարիզէն։ Առանց իրեն իմաց տալու, անկարելի էր։

Ալիս ի զուր միտքը չարչարեց, բան մը չգտաւ, համոզուած ըլլալով սակայն թէ լուրջ շարժառիթ մը կար որ Մաքսիմին ժամադրութեան չգալուն պատճառ եղած էր։

Յաջորդ օրն, երբ մանկամարդ աղջիկն իր մեծ հօր ներկայացաւ ամենօրեայ համբոյրն ընդունելու համար, տժգոյն էր. կծկուած դիմագծերը կը ցուցնէին թէ գէշ գիշեր մը անցուցած էր։ Ծերունին մտատանջ երեւցաւ իր թոռն այդպէս յոգնած տեսնելով։

—Ի՞նչ ունիս, Ալիս, բսաւ, իրեն քաշելով աղջիկը։

—Ոչինչ, մեծ հայր, քունս չտարաւ։

—Հիւանդ չե՞ս։

—Ոչ, հաւատա։

—Զի՞ս խաբեր գիս։

—Բնաւ ոչ։

—Գնա հանգչէ, աղջիկս, կուզեմ որ գեղեցիկ ըլլաս այս գիշերուան պարահանդէսին։

—Այո, մեծ հայր։

Այո, կուզէր գեղեցիկ ըլլալ իրեն համար տրուած այդ երեկոյթին, վասնզի անշուշտ պիտի տեսնէր զայն։ Այն գիշերը պիտի գար։ Խեղճ մեծ հայր, ինչպէս կը խաբուէր։

Ամբողջ օրն Ալիս այդ մտատանջ վիճակին մէջ մնաց. ժամանակը շատ երկար երեւցաւ իրեն։ Տենդօրէն սպասեց այն վայրկենին ուր առաջին հրաւիրեալները պիտի գային, յուսալով որ Մաքսիմ անոնց մէջ պիտի գտնուէր։

Այդ վայրկեանն եկաւ վերջապէս. ջահակալներուն վերջին մոմերը վառուած էին։ Ալիս, սիրուն և մասնաւորապէս խնամուած արդուզարդի մը մէջ յոյժ գեղեցիկ, ամենէն առաջ եկած էր այս անգամ անմիջապէս գրաւելով տանտիրուհիի տեղն, ամենէն առաջ տեսնել մաղթելով այն զոր կը սիրէր։

Զեկա՛ւ։ Քիչ քիչ սրահները մարդով լեցուեցան, հրաւիրեալները փութացին գեղանի Ալիս տը Լօնբրէի քով. որ մեծ դժուարութեամբ կրցաւ ծածկել իր յուզումն ամենուն բաշխած սովորական ժպիտներուն տակ։

Մաքսիմ չէր երեւնար։ Երեկոյթն արդէն առաջացած էր։ Ալիս կը զգար որ իր սրտի սեղմումը կ՚աւելնար։

Իր կեղծ դիմակին տակ ներուած, այդ անտարբեր բազմութեան մէջտեղ, ժպտելով զուարթութեամբ մը զոր դիտող մը կատարելապէս պիտի գտնէր, մանկամարդ աղջիկը կը զգար որ արցունքներն արտեւանունքներուն տակ կը խուժէին. Հեծկլտանքները կոկորդին մէջ կը կենային. կը խղդուէր, և սակայն, անողոք ընկերութիւնն իր օրէնքներով կը ստիպէր զայն ժպտուն, հանդարտ, զուարթուն երեւնալ։ Յայտնապէս, Մաքսիմ իրմէ հեռու մնացած էր այն կարեւոր պատճառներէ մէկով զոր հարկ էր իմանալ։

Այդ միջոցին նոր հրաւիրեալ մը եկաւ իր մեծարանքը մատուցանել օրիորդ Ալիս տը Լօնբրէի։ Զանիկա տեսնելով՝ մանկամարդ աղջիկն աղաղակ մը պիտի արձկէր, բայց զսպեց ինքզինքն։ Այս անձ Շառլ տը Պօնէօյլ մարքիզն էր, Մաքսիմի մտերիմ բարեկամը։

Ալիս չէր կրնար վայելչօրէն երիտասարդին լուր հարցնել իր սիրեցեալին վրայ այդքան անհամբերութեամբ։ Զսպելու էր ինքզինքն, և մարքիզին թողուլ որ այս մասին բացատրութիւն տար։ Երկար չպիտի տեւէր անշուշտ։

—Տխուր լուր մը ունիմ ձեզ տալու, ըսաւ Շառլ, խոնարհելով մանկամարդ աղջկան առջեւ։

—Օ՛հ, Աստուա՛ծ իմ, գոչեց Ալիս, չի կրնալով զսպել ինքզինքն, և անմիջապէս մեռելի նման տժգունեցաւ։

—Ալի՛ս, բարեկամս երկու օր առաջ ձերբակալուեցաւ ամբաստանութեամբ մը զոր շատ տարօրինակ կը գտնեմ. ամբաստանուած է ոճրով մը և գողութեամբ մը։

Աղաղակ մը լսուեցաւ։ Օրիորդ Լօնբրէ նուաղած էր։

Ամեն ոք մանկամարդ աղջկան քով փութաց, մինչ մարքիզն անդադար կը կրկնէր.

—Ա՛հ, Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ, ո՛րչափ անմիտ եմ որ սասնկ խենդութեամբ բաներ կ՚ըսեմ այս աղջկան։

Մանկամարդ աղջկան տրուած նախնական խնամքներէն յետոյ, տօքթոր Տիւշաթէլ, որ ներկայ էր պարահանդէսին, հրամայեց որ իր սենեակը փոխադրուի։

Բնականաբար երեկոյթն ընդհատուեցաւ։ Ամեն մարդ, ցաւակցութեան սովորական մեծարանքներէ յետոյ, փութաց դուրս ելլել սրահէն։ Տօքթորը, Պօնէօյլ մարքիզին թեւը մտնելով, ամենէն ետքը մեկնեցաւ։

—Ո՞վ է այս Մաքսիմ, հարցուց Շառլին, և ի՞նչ է իր ոճիրը։

—Մաքսիմ իմ բարեկամներէս մէկն է, զոր բացարձակ անմեղ կը կարծեմ։ Իբր թէ Արիբօներու քլիւպին մէկ անդամի՝ Ֆերուզօլ կոմսն սպաներ է, գողնալու համար ահագին գումար մը զոր խաղի մէջ շահած էր ան։

—Ֆերուզօլ կո՛մսը։ Բայց ես կը ճանչնամ այդ անունը։

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՄԱՅՐ ԵՒ ՆՇԱՆԱԾ

—Այս աղջկան վիճակը կրնայ ծանրանալ։

—Օ՛հ, կը սարսափեցնէք զիս, տօքթոր։

—Դեռ հաստատ չեմ ըսեր. թէեւ օրիորդը շատ բուռն ցնցում մը զգացեր է։

—Օ՛հ, տօքթոր, ըսէք թէ վտանգաւոր չէ։

—Կուզէի չըսել։ Սակայն կը կրկնեմ, այս գիշերուընէ առաջ անհնար է որոշ բան մը զրուցել։ Ձեր թոռը կը տառապի հիւանդութենէ մը որուն պատճառները բոլորովին բարոյական են։

—Պօնէօյլ մարքիզին այդ պարզ պատմութենէն մարած ըլլալ կը կարծուի։

Տօքթորն որ Պ. Տիւշաթէլն էր, պահ մը ծերունի Պ. տը Լօնբրէի նայեցաւ։ Կարծես գուշակած կ՚երեւար Ալիսն ուշնչացնող այդ տագնապին պատճառը։ Մանկամարդ աղջիկը կը սիրէր Ալիսն։ Հանդէսի մը մէջ չեն մարիր ծանօթ անձի ձերբակալման լուրէն, եթէ համակրական մասնաւոր զգացում մը չունենայ այդ անձին նկատմամբ։ Եւ այս ըլլալու էր օրիորդ տը Լօնբրէի պարագան, քանի որ այն առտուն իսկ, հանդէսին յաջորդ օրն, մարդ ղրկած էին տօքթորը կանչելու Ալիսը դարմանելու համար, որուն վիճակը ծանր կ՚երեւնար։

Պ. Տիւշաթէլ մեծ հօր երեսը նայած էր, գիտնալու համար թէ իր թոռանը՝ Մաքսիմին համար տածած զգացումը գիտէ՞ր։

Ծերունին բան մը չէր գիտեր. տօքթորն առաջին ակնարկով նշմարեց։

Այս գիտն հաղորդելո՞ւ էր Պ. տը Լօնբրէի, կամ տօքթորն իրեն պահելո՞ւ էր այդ գաղտնիքն։ Յայտնապէս գաղտնիք մը կար. և Պ. Տիւշաթէլ մտածեց որ իրաւունք չունէր զայն երեւան հանելու հիմակուհիմա։ Իբրեւ ընտանիքի բարեկամ, իրեն կը վերապահէր զայն, յառաջիկային, Ալիսը բուժելէն յետոյ պիտի խօսէր մանկամարդ աղջկան հետ և իր միտքն աւելի կատարեալ կերպով լուսաւորէր։

Ալիս, իր սենեակը փոխադրուելով իր նուաղման պատճառաւ, տագնապի մը ենթարկուած էր որ տակաւին կը շարունակէր։ Կը գուշակուի մեծ հօր և պառաւ հօրաքրոջ վիշտն. երկուքն ալ կը պաշտէին իրենց թոռնուհին, այդ գողտրիկ բանաւորն, որ մէկ շարժումով կրնար տակն ու վրայ ընել ամբողջ ապարանքը։ Կը սիրէին այդ աղջիկն, յետին կապ որ երկրի կը կապէր զիրենք. և աղջիկն արժանի էր այդ սիրոյն զոր կը փոխարինէր իր ծերունի ազգականներուն։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8/20 ԴԵԿՏ. 1895

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ՍԵՂՄԻՐԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Անգլ. մամլոյն մէջ քանի օրէ ի վեր ջերմ վիճաբանութիւն մը կայ սեղմիրանի (corset) գործածութեան վրայ։ Ինչպէս կը յիշեն մեր ընթերցողք, վիճաբանութեան սկզբնապատճառ եղաւ ամերիկեան իգական հանդէսի մը մէջ սեղմիրանի դէմ հրատարակուած խմբագրական մը, որ կը բողոքէր կնոջական մէջքերուն յարաճուն սեղմումին, ճնշումին դէմ. ի նպաստ և ընդդէմ հիմա շատ մը բաներ կը գրուին։ Անգլուհի մը կը պաշտպանէ սեղմիրանի գործածումը հետեւեալ կերպիւ.

«Եթէ սեղմիրանը կարծուածին պէս մահաբեր բան մ՚ըլլար, ինչպէս բացատրելու է որ միլիոնաւոր կիներ զայն կը գործածեն, և անոնք դանդատ մ՚ըրած չունին։ Իրաւ է որ Նորաձեւութիւնն իւր գերիներն ու նահատակներն ունի. բայց շատ կիներ ալ իրենց հանդամեան հոգածու են, և այնքան ընդհանուր կերպիւ պիտի չգործածէին սեղմիրանն եթէ սա կարեւորութիւն մը չունենար։ Անգլիացի բանաստեղծին տողերն հարկաւ կը յիշէք.

«It matters not, though doctors may
Declare that il will kill,
The awful corset's here to-day,
And stay of corset will.»

«Թէեւ բժիշկներն բսեն թէ սեղմիրանն զմեզ պիտի մեռցնէ, ականջ մի՛ կախէք. ահաւոր սեղմիրանն հոս է այսօր, և հոս պիտի մնայ։»

«Իրաւացի կամ անիրաւ, բայց սա՛ անվիճելի է որ կինն անձնասիրութիւն մը կը դնէ իւր արտաքին երեւոյթին մէջ, և կ՚ուզէ որ իւր զգեստներ ձեւանոցի մը պէս յարմարած փակած ըլլան իւր մարմնոյն։ Իւր զգեստին մեկնակէտն է սեղմիրանը։ Թո՛ղ սեղմիրանը ճշգիւ պատշաճի մարմնոյն ու գէճքին, զգեստն անոր վրայ կրնայ հիմնուիլ, այն առաւելութեամբ որ մէջքէն պիտի կախուի ճշգիւ, և բոլոր օրն այն դիրքին մէջ պիտի մնայ անվրէպ։ Մէջքն է որ պիտի կրէ զգեստին գլխաւոր բեռն, և եթէ սեղմիրանը կանոնաւորութիւն ու հաստատութիւն տուած չըլլայ մէջքին, գրեթէ անկարելի է որ հասարակ զգեստ մը ճշգիւ փակի մարմնոյն, ինչպէս բարեկիրթ տիկին մը կ՚ուզէ որ ըլլայ։

«Քսան տարիէ ի վեր արհեստագործք այնպիսի կատարելութիւններ մտցուցին սեղմիրանի պատրաստութեան մէջ որ ոչ մէկ տիկին պէտք ունի «ոսկրուտ և տձեւ» սեղմիրան մը գործածելու, ինչպէս օրիորդ մը գանգատած էր։ Սեղմիրանի այլ և այլ չափերը, ձեւերն ու տեսակները կան. գէր, միջակ, նիհար տիկնայք կրնան իրենց մէջքին յարմարող տեսակները փնտռել, և այսպէս ապահովաբար պիտի գտնեն։ Անծալ զգեստի նոր պահանջումն հարկադրեց սեղմիրան շինողներն աւելի մօտէն ուսումնասիրելու կնոջական մարմնոյն յօրինուածն և շատ մանր ճշդութեամբ սեղմիրաններ պատրաստելու։ Կնոջական Թերթերու ընթերցողք արդէն գիտեն թէ շատ կակուղ սեղմիրաններ կը ծախուին ամենուրեք, որոց «ոսկրն» հազիւ թէ զգալի է, այնպէս որ բնաւ պէտք չկայ նեղացուցիչ, անհանգիստ, կամ վնասակար սեղմիրաններ գործածելու։ Սեղմիրանը բոլորովին քարձի թողլ ընելու համար, տիկնայք պէտք է համակերպին չըլզգեստին իրենց ուսերէն կախուելուն, փոխանակ մէջքէն կախուելու, և փորձառութիւնը կը ցուցնէ թէ տիկնայք կը նախընտրեն յիրաւի բերել շնորհալի բարեձեւութիւնն իրենց իրանին (վիզէն ինչուան մէջքն), ինչ որ անհնարին կ՚ըլլայ երբ չըլզգեստը կախուած ըլլայ ուսերէն, փոխանակ մէջքէն։

«Շատ չըներ որ Լոնտոնի մէջ հիմնուեցաւ Anti-Corset League, «Հակասեղմիրանեան Դաշնակցութիւն մը», ուժգին փողահարութեամբ, բայց երկար կեանք չունեցաւ։ Ո՛չ ևս պէտք կայ մէջքը սեղմելու պրկելու, քանի որ քիչ մը խնամքով և ուշադրութեամբ ամէն ոք կարող է իւր մէջքին ճիշդ յարմարող սեղմիրան մը գտնել, որով այն դատապարտելի, վտանգաւոր և եղեռնագործ ճնշումին հարկ չի մնար։ Ո՛չ մէկ ողջամիտ անձ կը պաշտպանէ կնոջական մարմնոյն վրայ այնպիսի վնասակար ճնշում մը, Արարչութեան գործին այնպիսի խեղաթիւրում մ՚է։ Հետեւապէս, անոնք որ սեղմիրանը կը պաշտպանեն, պէտք չէ որ հակաբնական գործածութեան մը ջատագովներն համարուին։ Քանի մը տարի առաջ, Գիտութեանց ծաւալման Բրիտանեան Ընկերակցութեան տարեկան համաժողովոյն մէջ նշանաւոր բժիշկ մը ուսումնասիրութիւն մը կարդաց սեղմիրանի վրայ, յորում կը հաստատէ թէ ողջպահիկ սկզբանց համեմատ յօրինուած սեղմիրանին պատճառած մեղմիկ պրնդումն ինքնին օգտակար է, զի արիւնն աւելի հաւասարապէս բաշխել կուտայ, և աւելի մեծ կենսականութիւն կամ առուգութիւն կը բերէ ուղեղին և գնդերներուն, որով ֆիզիքական կորովը և ուղեղի զօրութիւնը կ՚աւելնան։ Բայց ես խնդրոյն առողջապահական և զգայական կողմերն աւելի ձեռնհասներու կը թողում, և իմ մասիս սա՛ միայն կը շատանամ հաստատելով թէ իբրեւ տարիներէ հետէ սեղմիրան գործածող, ես միշտ գտած եմ այնպիսի սեղմիրաններ որք մէջքս կը սեղմեն բայց զիս չեն նեղեր, չեն տանջեր, և ամեն կին և օրիորդ կրնայ գտնել իրեն նոյնքան յարմարող սեղմիրաններ։»

* * *

«Աղջիկ մը» սեղմիրանի դէմ կը խօսի հետեւեալ կերպիւ.

«Իցէ՛ թէ սեղմիրանի վրայ յարուցուած վիճաբանութիւնը կիներուն և աղջիկներուն աչքը բանար վերջապէս։ Ես շատ հեզ ապշութեամբ կը տեսնեմ աղջիկներ որք մէջքերնին սեղմելով 20—22 մատնաչափ (ինչէզ) շրջագծի մը իջուցած են զայն։ Չինացիները բարբարոս կը կոչենք իրենց կիներուն ոտքերն այնքան սեղմելնուն համար, բայց մեր մէջքը սեղմել կուտանք։ Որո՛ւն մէջ են ամենէն կենսական գործարանք։ Ամեն բժիշկ կ՚ըսէ թէ գնդերաց վրայ յարատեւ ճնշումն ընդարմացում յառաջ կը բերէ, հետեւապէս գնդերական ույժի կորուստ։ Բայց ամենէն աղետալի է այ՛ն յարատեւ ճնշում որ տեղի կ՚ունենայ կանակին ու մէջքին գնդերներուն վրայ, որոց մէջ կը պարունակին ամենէն կենսական գործարանք։ Ի՞նչ տեսակ հպարտութիւն է այն, որով կանայք իրենց առողջութիւնը կը խանգարեն, իրենց միտքը կը տանջեն, և իրենց ծնելիք զաւակաց ալ վատառողջութեան պատճառ կ՚ըլլան։ Անցեալ օր լսեցի որ դեռատի մայր մը դայեկին կը պատուիրէր հազիւ երեք շաբթուան աղջիկ զաւակն այնպէս փաթթել որ մէջքը բարակ մեծնայ։ Ժամանակիս նորաձեւ աղջկան մը մեծ քաջութիւն պէտք է որ առանց սեղմիրանի դուրս կարենայ ելնել. բայց նորաձեւութեան գերի չըլլալու չափ անկախութիւն կրնանք ցուցնել կարծեմ։ Մեր իրաւունքն է ձեւի բերել նորաձեւութիւնն, ո՛չ թէ նորաձեւութեան իրաւունքն է՝ ձեւի բերելու պատրուակին ներքեւ ձեւէ հանել զմեզ։ Երկու տարիէ հետէ կը կրեմ The Rational Ladies' Corset, «կանանց բանաւոր սեղմիրան» կոչուածէն, որ մէջքս հաստատ կը պահէ առանց ճնշելու, շատ հանգիստ է և առողջարար։ Սովորական սեղմիրանէն աւելի անհամաչափ, տգեղ, տձեւ յօրինուածք մը կարելի է երեւակայել։ Մէտիչիի Աստղիկը, կնոջական գեղեցկութեան ճշմարիտ տիպարը, մէջքի սեղմում չի ցուցներ։ Արդի պատկերհանք և քանդակագործք ևս մարդկային մարմինն՝ արական թէ իգական՝ սեղմեալ մէջքով մը չեն ցոյց տար։ Ըսել է՝ սեղմիրանը գեղարուեստի հետ հաշտ չէ, և սակայն գեղեցկութեան միջոց կ՚ընկալեն զայն։ Պիտի սեղմիրաններու վնասներուն համոզուիլ խնդրողները թո՛ղ կարդան Huxleyի և Angellի նման ծանօթ գիտուններու գրածները։»

Քաղաքական կացութիւն

ՕՐՈՒԱՆ ՄԷԿ ՄԵԾ ԽՆԴԻՐԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ միջեւ խնդիրը տաքնալու վրայ է։ Վենեզուելայի խնդիրը քան զեւս քար գայթակղութեան դարձաւ Միացեալ Նահանգաց և Մեծին Բրիտանիոյ մէջ։ Հիմա Լորտ Սալզպըրիի միաքը տանելոյ հարց մը դարձած է ամերիկեան այն փոքրիկ Հանրապետութեան վարմունքն, որ մեծ Հանրապետութեան պաշտպանութիւնը կը վայելէ։ Նախագահ Պ. Քլիվլէնտ Խորհրդարանին մատոյց Լորտ Սալզպըրիի ծանուցագիրը նոր պատգամագրով մը, որով անգամ մ՚եւս կը բացատրէ խնդիրը։ Պ. Քլիվլէնտ կը պնդէ թէ Նախագահ Մօնրօէի ծանօթ վարդապետութիւնը գործադրելի է հանդէպ ամեն Եւրոպեան Տէրութեան որ ձեռնարկէ Ամերիկեան ցամաքին վրայ՝ ո՛ և է մեծ կամ փոքր Պետութեան մը հողէն մաս մը իւրացնել։ Կը հրաւիրէ Խորհրդարանն յանձնաժողով մը կարգելու որ գծէ բուն Վենեզուելայի սահմանն, և կը յայտարարէ թէ Միացեալ Նահանգներն ո՛չ միայն արդարապէս պիտի պաշտպանեն իրենց շահերն և իրաւունքներն, այլ և թող պիտի չտան որ Մեծն Բրիտանիա Վենեզուելայէն հող կորզէ սահմանաց ուղղութեան պատրուակաւ։ Խորհրդարանը ջերմապէս ծափահարեց Պ. Քլիվլէնտի խօսքերն, որոց կը հաւանին նաև ամերիկեան լրագրաց մեծ մասը։

—Նիւ Եորքէ երեկ իրիկուան աւելի նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Երեսփ. Ժողովը միաձայն քուէարկեց օրինագիծ մը որով Պ. Քլիվլէնտ կ՚արտօնուի յանձնաժողով մը կարգել Վենեզուելայի սահմանաց գծման համար։ Այս նպատակաւ 100,000 տոլարի վարկ մը քուէարկեցաւ։

—Պ. Քլիվլէնտի վերյիշեալ պատգամագիրն է պատճառ փոքր վերջին անկման արժեթղթոց Սակարանաց մէջ, զի Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգաց մէջ վէճին սաստկանալը կը ցուցնէ։

—Թայմս, խօսելով Պ. Քլիվլէնտի պատգամագրին վրայ, կ՚ըսէ թէ անհնար է որ Անգլիա համակերպի այնպիսի նուաստացուցիչ լեզուի մը առջեւ։ Այնու հանդերձ, Թայմս կը յուսայ որ խնդիրը խաղաղ լուծում մը ստանայ։

— Նիւ Եորք Հէրըլտ կը յուսայ որ խնդիրը կը կարգադրուի առանց խանգարելու բարեկամ յարաբերութիւններն Անգլիոյ և Միացեալ Նահանգաց միջեւ։ Ամերիկեան լրագրաց մեծ մասն յորդոր կը կարդան Պ. Քլիվլէնտի՛ ազգասիրաբար խօսելու Անգլիոյ դէմ։ Վենեզուելայի կառավարութիւնն իւր երախտագիտութիւնն յայտնեց Նիւ Եորքի կառավարութեան՝ իւր վայելած հզօր պաշտպանութեան առթիւ։

ԻՏԱԼԻԱ.—Իտալացի զօրավար մը կը գրէ Հռոմի թերթի մը մէջ թէ Թոզելլի հազարապետին դէմ յարձակող Հապէշական բանակին մէջ կային օտարազգի սպայք, և թէ ժամանակէ մ՚ի վեր Մենելիքի Արքունեաց մէջ կան օտարազգիներ որք ընդարձակ ծրագիր մը կազմած են Իտալացւոց դէմ։ Իտալիա չուտափոյթ ճիգ մը պիտի ընէ իւր կորուսած դիրքն և պատիւը ձեռք բերելու համար Հապէշաստանի մէջ. բայց այս գաղթային զբաղում եւրոպեան աշխարհակալութեան մէջ համեմատաբար կը տկարացնէ Իտալիոյ դիրքն։ Ասիկա մեծ փաստն է անոնց որք գաղթային զբաղումներ չեն ուզեր, Ֆրանսայի մէջ ըլլայ թէ Իտալիոյ։

ՌՈՒՍԻԱ.—Փեթերպուրկի քաղաքապետ Պ. Ռագոզով—Ռոշինով և ռուսական մեծահարուստ Պ. Ռոտուքանսքի ռուս կառավարութենէն արտօնութիւն առած են ընկերութիւն մը կազմելու Ուրալեան լերանց մէջ ոսկեհանք բանեցնելու համար։ Ընկերութեան դրամագլուխն է հինգ միլիոն ռուբլի՝ 500 ռուբլոյ 10,000 բաժնի վրայ։

ՆԻՔՈԼԱ ԿԱՅՍՐՆ իւր անուան տարեդարձին առթիւ Ներքին գործոց նախարար կարգեց զՊ. Կորէմքին, որ Պ. Տուրնովոյի հրաժարումէն ի վեր այս նախարարութեան տեղապահութիւնը կը վարէր։ Պալատան նռնաձիգ (կրընատիէ) կոչուած ընտիր պահակազնդին պատուակալ զօրավար կարգեց զկոմս Վորոնցով Դաշքով, Արքունեաց նախարար։ Հետեւակաց զօրավար կարգեց Ալեքսանտր Օլտէնպուրկի դուքսը։ Սրբոյն Ալեքսանտրի Նեւացւոյ պատուանշանը տուաւ կոմս Ա. Իկնադիեվի, կուսակալ Քիեվի, Վոլհինիոյ և Բոտոլիոյ։

ԱՊՕՐԷՆ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. —Ծանուցինք թէ Պիրմինկէմի մէջ մանկաբարձ տիկին Էտէն մահուան դատապարտուած է՝ վիժման գործողութիւն կատարելուն համար կնոջ մը վրայ որ մեռաւ։ The Birmingham Gazette տեղւոյն լրագիրը կ՚իմանայ թէ աղերսագիր մը կը ստորագրուի՝ Ներքին գործոց նախարարութենէն խնդրելու որ կեանքի շնորհում ըլլայ այս դայեկին, (այսինքն՝ բանտարկութիւնը բաւ համարուի.) որովհետեւ շահու համար ըրած չէր այս գործողութիւն, այլ դժբախտ երկչոտ կինը՝ վախնալով որ ծննդաբերութիւնն իւր կեանքին վտանգաւոր չըլլայ՝ ուզած էր ապօրէն գործողութեամբ մը ազատ մնալ այն բնական հարկէն, և դայեակն անոր աղաչանաց չէր դիմացած։ Եւ այս դայեակ անձնապէս շատ բարի կին է եղեր։ Բազմաթիւ աղքատ կիներ ձրիապէս խնամեր է, և շատ աղէկութիւններ ըրեր է իւր արհեստին կիրառութեան մէջ։ Այս տեսակ փաստեր դատաւորին առջեւ կուտ մը չարժեցին, որ օրինակելի պատիժ մը տուաւ դայեկին։ Կը մնայ տեսնել թէ նախարարն ի՛նչ պիտի ընէ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՀՌՈՄ, 18 դեկտ. — Հապէշաստանի պատերազմին համար կառավարութեան խնդրած 20 միլիոն ֆր.ի վարկին առաջարկն յղուեցաւ [illegible] յանձնաժողովին, որ ընդունեց զայն։ Պ. Իմպրիանի և Պ. Գոսիօ առաջարկին դէմ խօսեցան, քննադատելով հանդերձ նախարարութիւնը։

— Զօրք տանող երկու նաւ մեկնեցան դէպ ի Հապէշաստան։

ԲԵՐԼԻՆ. — Զանզիպարի ծովեզերքը յորդուող կարաւանը կը գտնուէր անգլ. ազդեցութեան աշխարհագրական շրջանակին մէջ. մեռնողներուն թիւը 100 է, ոչ թէ 1,000։

—Օրագիր մը կը հաղորդէ թէ Վիլհէլմ կայսր Պիզմարք իշխանին հետ տեսակցութեան միջոցին խօսակցեր է օրուան խնդիրներուն վրայ։

ՓԵՇԹԱ.—Թագաւոր-Կայսրն Հունգարիոյ համար «Արքունեաց նախարարի» դատ պաշտօն մը հաստատեց, այսու ևս առաւել յարգելով Հունգարիոյ կառավարական դատ դիրքն, և այս նոր պաշտօնին կոչեց զկոմս Լուի Աբոնեի։

ՓԱՐԻԶ.—Մօրպիհանի կողմէ արքայական անդամն Մերակոյտի՝ Պ. տը Լամարզէլ՝ հարցապնդում մը ներկայեց, ոստիկանութեան քարտուղար Տիւփայի Արդոնի հետ յարաբերութիւններուն և բրած հրատարակութիւններուն աղթիւ։ Մերակոյտը մէկ ամիս ետքի թողուց սոյն հարցապնդման պատասխանն, (յուսալով որ մինչեւ այն ատեն խնդիրը լաւ մը լուսաբանուի)։

—Պանք տը Փարի 25 միլիոն ֆր. փոխ կուտայ Սպանիոյ, երաշխաւորութիւն առնելով Քուպայի պարտաթուղթերը։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն այսօր ի նիստ կը գումարի ի Պատրիարքարան՝ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր։

Նուրեան էֆէնտի և իւր ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամեն անոնց որոնք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՏԻԿԻՆ ԵՐԱՆՈՒՀԻ Կ. ՆՈՒՐԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան հանդէսին, և իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւաստիքը տուին այս տխուր առթիւ։

ԵՐԵՔ ՆՈՐԱԾԻՆՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ

Ստացանք մանկական հանդերձեղէնի 2 ծրար՝ երկու տիկիններու կողմէ, և 10 ղրուշ բարեխէր անձի մը կողմէ, Այ-Սթեֆանոսէն։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Կերչի օսմանեան հիւպատոս անուանեցաւ Պելկրատի օսմանեան դեսպանատան նախորդ երրորդ քարտուղար Րէֆիք պէյ։

Քէֆալոնիոյ օսմանեան պատուակալ հիւպատոս անուանեցաւ Բալտէրբրի էֆէնտի։

Թուլչայի օսմանեան փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ Աթէնքի ու Պիրէոսի փոխ-հիւպատոս Հասան Թահսին պէյ, որուն յաջորդեց Բ. Դրան հիւպատոսական գործոց դիւանին քարտուղարներէն Ահմէտ Իհսան պէյ։

Միթիլիի Նաիպ անուանեցաւ Մէրսինի նախորդ Նաիպ Սիւլէյման Րուհի էֆէնտի։

Կիւմիւշխանէի Նաիպ անուանեցաւ Մուշի նախորդ Նաիպ Խալիլ Եսատ էֆէնտի։

Այտընի նահանգին Պայընտըր գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Լէֆքէի նախորդ Նաիպ Ապտուլլահ էֆէնտի։

Պիթլիսի նահանգին ոստիկան-զինուորաց Ալայ Պէյի անուանեցաւ Սղերդի Թապուր Աղասը Արիֆ պէյ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ. —Թուրք լրագրաց մէջ հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումները կը կարդանք.

«Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, դատական բարենորոգմանց յանձնաժողովն, որ ասկից առաջ Բ. Դրան մէջ ի նիստ կը գումարէր, յետայսորիկ Դատական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ պիտի գումարի՝ նախագահութեամբ Վճռաբեկ ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ Շէվգէ էֆէնտիի և անդամակցութեամբ նոյն դատարանի անդամներէն Մազհար ու Եօրկիատի էֆէնտիներու և Հուգուգի գործոց տնօրէն Էմին պէյի։»

«—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր.

«Պոզանի հայոց երեւելիներէն՝ դեկտ. 4. թուականաւ.

«Բարձրեալն Աստուած մեր առատագութ ու արդարասէր Վեհապետը յաւիտեան անսասան պահէ իր փառապանծ գահուն վրայ։ Ն. Վեհափառութեան շնորհիւ ու երջանկաւէտ հովանոյն ներքեւ մինչեւ հիմա ամեն տեսակ շնորհաց արժանացանք, սակայն Զէյթունի հրոսակաց յոռի արարքն, որով ապերախտ գտնուեցան օսմանեան մշտատեւ կառավարութեան դէմ, որուն հացովն ու շնորհքներովը վեց հարիւր տարիէ ի վեր սնած և շատ մը շնորհքներու արժանացած ենք, մեզ նման հաւատարիմ հպատակաց սիրտը իրաւամբ խոցեց։ Ժողովուրդէն մէկ քանի միամիտներ թէեւ այս դէպքէն յուզուեցան, բայց երախտագիտութեամբ կը ծանուցանենք թէ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, մեր գաւառին մէջ կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ և թէ կատարելապէս հանգիստ ու բարեկեաց վիճակի մէջ ենք։»

—«Ակնայ Հայոց առաջնորդէն ու երեւելիներէն.

«Տեղական կառավարութեան պաշտօնեայք և իսլամ երեւելիք բոլոր ծառայութեամբ տեղի չտուին անպատշաճ ընթացքին այն հրոսակաց ու անոնց միացող անխելքներուն, որք իմանալով Անատոլուի մէկ քանի նահանգաց մէջ խռովարարներու և չարամիտներու գործերը, նպատակ ունէին ծագած շփոթութիւններէն օգտուելով խառնակութիւններ յառաջ բերել։ Անոնք հեռացուեցան. նոյնպէս տեղի չտրուեցաւ որ երկու ազգաց միջեւ ի ներքուստ մեծ թէ փոքր ու բարձրագոյն հաճութեան հակառակող և հայրենակցութեան չհամապատասխանող արարք մը պատահի։ Այդ կերպով ամենքս ալ ազատեցանք սոսկալի վիճակէ մը և կատարելապէս ապահովութեան ու անդորրութեան մէջ ենք։ Տեղական խաղաղութիւնն ալ բնաւ չխանգարուեցաւ։ Թէ՛ կառավարութեան պաշտօնեայք և թէ իսլամ երեւելիք իրենց կեանքը զոհելու աստիճան գիշեր ցորեկ աշխատելով զովելի միջոցներ ձեռք առին և, ինչպէս առաջ ալ ծանուցինք, կայս. զինուորք ամեն ջանք ի գործ դրին պահպանութեան համար։ Այդ պատճառաւ կրկին անգամ մեր պարտաւոր եղած բարեմաղթութիւններն ըրինք Վեհ. Սուլթանին համար, որուն արդարասէր շուքին տակ հինգ-վեց դարերէ ի վեր ապահովութեամբ ու անդորրութեամբ կապրինք։ Պաշտօնէից ու երեւելեաց՝ Վեհ. Սուլթանին բարձր հաճութեանը համաձայն մատուցած ծառայութեանցը համար շնորհակալութիւն կը յայտնենք, մեր հայրենակից իսլամ եղբարց թշնամիները կը մերժենք և յանուն Հայ ազգին կը խնդրենք յոտս կայս. գահոյից մատուցանել մեր մշտատեւ ու հաստատուն հաւատարմութիւնն ու հպատակութիւնն, զոր ունինք մեր հօրմէն աւելի գթած ու նուիրական եղող մեր սիրելի Վեհապետին համար։»

—«Պոլրջանի հայոց կղերականներէն ու երեւելիներէն՝ դեկտ. 4 թուականաւ.

«Բարձրեալն Աստուած մեր Օգոստափառ Վեհապետն յաւիտեան անսասան պահէ իր փառապանծ գահուն վրայ։ Վեհ. Սուլթանի այս արդարասէր կայսրութեան օրով մեր անդորրութիւնն ու ապահովութիւնն օր օրի կը յառաջանայ և մեր գթառատ Վեհապետին շնորհքներով մեր ազգը մինչեւ ոսկորներուն ծուծը սնած ու լեցուած է։ Կարգ մը խռովարարներ, որք պատրանքներէ խաբուելով, այդ շնորհքներն ուրացան, անցեալներն իրենց խռովարարական նպատակաց գործադրութեանն համարձակեցան։ Ասոնց այդ ընթացքը լսուելուն պէս, կայս. կառավարութեան ձեռք առած բարւոք միջոցներով մէկ քանի ժամէն շփոթութեանց առաջքն առնուեցաւ և խաղաղութիւնը վերահաստատուեցաւ ըստ առաջնոյն։ Մեր կենաց ու ինչքերու պահպանութիւնն և այս կերպով կայս. շնորհաց ու պաշտպանութեան արժանանալնիս ամենուս նոր կեանք մը շնորհեց։ Ուստի մեր յաւիտեան և լուրջ հաւատարմութիւնը կ՚ապահովցնենք և ապաւինելով Վեհ. Սուլթանի մեծութեանն ու գթութեանն, որք աշխարհք կ՚ողողեն, կը հայցենք կայսերական փառքէն ու գթութենէն, որ արժանի ըլլանք Իր ներողութեանն ու գթութեանը։»

—«Մուսուլի Բաղդէշցւոց Պատրիարքէն.

«Մուսուլի նահանգին մէջ գտնուող իսլամ ու ոչ-իսլամ հաւատարիմ հպատակաց միջեւ եղած համերաշխութիւնն, որ արդիւնք է կայսերական շնորհաց, անգամ մը ևս հաստատուած է՝ կառավարական պաշտօնէից իմաստուն միջոցներովը։ Այդ կերպով հոս բարձրագոյն հաճութեան հակառակող ամենափոքր դէպք մը իսկ չէ պատահած։ Կատարեալ խաղաղութիւն կը տիրէ և հպատակաց բոլոր դասակարգերը բարեմաղթութիւններ կ՚ընեն վասն կենաց ու բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին։ Կը խնդրենք մեր ամենուն երախտագիտութիւնն ու հպատակութիւնը մատուցանել յոտս կայս. գահոյից։»

—«Մուսուլի Ասորւոց արքեպիսկոպոսէն.

«Աղօթարարիս հասարակութեան, որ կայս. կառավարութեան հպատակութեան փառքը կը վայելէ և անթիւ շնորհներու կարժանանայ, բնակած նահանգին հաւատարիմ իսլամ հպատակ հայրենակիցներու հետ ունեցած վաղեմի համերաշխութեան հաստատուն հիմը բնաւ չխախտեցաւ այն խռովութիւններով, զորս չարամիտք ու խռովարարք ոմանք հանեցին շրջակայ նահանգաց մէջ։ Կառավարական պաշտօնեայք, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, հանրային անդորրութիւնը ապահովելու համար հարկ եղած միջոցները ձեռք առին, որով անդորրութիւնը ու ապահովութիւնը բնաւ չխանգարուեցաւ։ Մեր հասարակութեան անհատներն ամեն ատեն բարեմաղթութիւններ կ՚ընեն Վեհ. Սուլթանին համար։ Կը խնդրեմ յանուն հանրութեան երախտագիտութիւնս մատուցանել յոտս կայս. գահոյից։»

—«Դեկտ. 6 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Հալէպի, Մուսուլի, Էնկիւրիի, Պրուսայի, Գասթէմունիի, Վանայ, Խարբերդի, Տրապիզոնի, Տիարպէքիրի եւ Գոնիայի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ։»

ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻ յանձնաժողովն, զոր կը կազմեն Եվգաֆի, Կրթական ու Ելմտական նախարարք, երէկ ալ ի նիստ գումարուեցաւ նախագահութեամբ Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի, և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարար Սէլիմ Մելհամէ էֆէնտի սոյն նիստին հրաւիրուելով խորհրդակցութեանց ներկայ գտնուեցաւ։

ԳԱՀՆՍՏԻ ԶՕՐԱՑ այն վաշտերուն համար, որք ի դէն կոչուելով մաս առ մաս Անատոլուի նահանգները կը ղրկուին, Ֆէսխանէի գործարանին մէջ 135 ծրար չուխա պատրաստուած է՝ վերարկուի համար։ Այդ չուխաներ ղրկուած են Սպարապետի Դրան, որ հրամայած է որոց որ անկ է փութով վերարկուներ շինել։

ՊԵՐՈՒԹԻ գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ, կ՚ըսէ Իգտամ, Հօրան ղրկուած զինուորները՝ Ճեպէլը Տուրուզի և Լիճահի միջեւ եղած հաղորդակցութիւններն արգիլեր են, որով Տիւրզիներուն գլխաւորները հոն գտնուող զինուորաց հրամանատարներուն քով երթալով, հնազանդութիւն յայտներ են։

—Լիբանանէն առնուած մասնաւոր տեղեկութեանց նայելով, Տիւրզիներու անխելքներէն կարգ մը անձեր հաւաքուեր են Շուֆ գաւառակի սահմանագլխոյն վրայ՝ Նիհաի կողմերը և ձեռնարկեր են անկարգութիւններ յառաջ բերելու, սակայն տեղական կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներով անմիջապէս առանց ո և է դէպքի ցիրուցան եղեր են և ամեն ոք իւր գործովը կ՚զբաղի։

—Պէյրութի կուսակալութիւնը հետեւեալ Պաշտօնական Զեկուցումը հրատարակած է.

«Սուրիոյ կուսակալութենէն եկած 22 նոյեմ. թուականաւ գրութիւն մը կը ծանուցանէ թէ Միւճէտտելը Շէմս գիւղն ու շրջակայ գիւղերը փախած Տիւրզիներն դիմեր են Գանիթրէ գտնուող ոստիկան-զինուորաց հրամանատարին և հնազանդութիւն յայտնելով, խնդրեր են որ իրենց ներմանը համար միջամտէ։ Հրամանատարը զայս տեղեկագրած է։ Երէկ այդ հրամանատարը Գանիթրէի մօտ գտնուած Ճէպասէթ Իւլ Խաշապ գիւղը ղրկուեր է։ Հոն ժամանելուն, Տիւրզիներու գլխաւորներէն Հասան Էթթաւիլ ու Էպու Մէգիտ անուն անձինք իրեն մօտ երթալով խորհրդակցեր են իրենց հնազանդութիւն յայտնելուն ընդունելուն վրայ և յետոյ իրենց գիւղերը դարձեր են։ Բաշիայի տեղական կառավարութեան հնազանդութիւն յայտնող հարիւրէ աւելի Տիւրզիներն ալ՝ ոստիկան-զինուորներու հետ՝ իրենց գիւղերը ղրկուեր են։»

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.—Ելմտական նախարարութիւնը ծանուցած է Խարբերդի Տէֆթէրտարին թէ նահանգին ոստիկան-զինուորաց վրայ հարիւր հոգի աւելցած է և թէ հարկ է պէտք եղած յաւելումն ընել առ այդ յատկացուած ծախուց գումարին վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը Բրանտէնպուրկի Թուգ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է կայս. Թիկնապահ նաւային Ֆերիգ Արիֆ Հիքմէթ փաշայի և Կարմիր Արծուոյ պատուանշանի երրորդ աստիճանը՝ Միտ-ար շոգենաւին հրամանատար հազարապետ Մէհմէտ պէյի։

ԲՈՒՐՍԱ.—Իզմիթի կառավարիչը հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Եալովաի Էֆքէրէ գիւղին մէջ, եօթն օրէ ի վեր, քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ու Թղթատարական վետեսչութեան հրամանաւ՝ վարչական ժողովոյ առաջին քարտուղար Հայտար պէյ ու օգնականը Րէֆիգ պէյ, կ՚ըսէ Սապահ, երէկ առժամաբար պաշտօնէ դադրեցուցուեցան, որովհետեւ ամբաստանուած են թէ վարչութեան հաշիւներուն վերաբերեալ պաշտօնագրերը կորսնցուցած են։ Ասոնք յատուկ յանձնաժողովոյ մը միջոցաւ հարցաքննութեան պիտի ենթարկուին։ Վարչական ժողովին առաջին քարտուղար կարգուած է հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Միւնիր պէյ։

ԻԶՄԻՐԻ քաղաքին մէջ ջուր բերելու յատուկ շինութիւնք գարնան պիտի սկսին։ Առ այդ կազմեալ ընկերութիւնն իւր պարտատոմսերը շրջաբերութեան հանած է։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՌՈՒՄԵԼԻՈՅ հարկին մէկ ամսուան մասնավճարը Քրէտի Լիօնէի միջոցաւ յանձնուած է Հանրային Պարտուց վարչութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Էկզարքը Գեր. Տ. Եօսիփ երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ կառավարութիւնը Ս. Փրկչի պատուանշանին ասպետութեան աստիճանը նուիրած է Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան առեւտրական ճիւղին տնօրէն Պ. Արիսթիտի Բիրեաքոի։

ԻՆՖԼՈՒԷՆԶԱ.—Գոնեայի մէջ սաստիկ ինֆլուէնզա կը տիրէ, սակայն վտանգաւոր հետեւանք մը չունի։

ԿԱԼՈՒԱՃԱՏՐՈՑ հաւաքիչներու թիւը, ինչպէս յայտնի է, վաթսունի բարձրացած է։ Ասոնք տարին մէկ մէկ ձեռք հագուստ պիտի ստանան՝ վրան մասնաւոր նշանով մը։ Թաղապետական շրջանակաց տնօրէններն ամեն կերպով պիտի աջակցին հաւաքիչներուն։

ԼՈՒՑԿԻԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ.—Էմիլ ստորագրութեամբ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին մատուցուած աղերսագիր մը մենաշնորհ խնդրած է օսմանեան երկիրներու մէջ լուցկին մենավաճառի վերածելու համար։ Այդ աղերսագիր ղրկուած է Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

ԶԲՕՍԱՆԱՒ.—Մէլտիլ իւիլ զբօսանաւն, որուն մէջ կը գտնուի Ռուսիոյ Կայսեր հօրեղբօրորդին՝ Փօրժ մեծ դուքսը, երէկ Սեւաստաբոլէն գալով Պոլսոյ նաւահանգիստէն անցաւ Նիս երթալու համար։ Զբօսանաւը 1086 տակառաչափ տարողութիւն ունի, 200 ձիու ուժով մեքենայ մը, ժամը 15 մղոն արագութիւն, չորս թնդանօթ և յիսուն նաւազներ։

Դեսպան Պ. Նէլիտօֆ և այլք զբօսանաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեցին մեծ դուքսին։

Պ. ՔԻՒԼՄԱՆ, տնօրէն Անատոլուի երկաթուղեաց, երէկ իրիկուն Վիեննա ուղեւորեցաւ։

ՍԱԼՕՎԱԷՆ մինչեւ Բազարճըգ երկարած հեռագրական թելին շինութիւնն աւարտած է և անցեալ երկուշաբթի օրէն հաղորդակցութիւնք սկսած են։

ՈՐԹԱԼՈՒԻՃ.—Այտընի երկրագործական քննիչը տեղեկագրած է ձեռնհաս իշխանութեան թէ նահանգին մէջ գտնուած 423,000 արտավար այգիներէ 25,000 արտավարը որթալուիճէ բոլորովին աւերակ դարձած են և 250,000 ն ալ վարակուելու տրամադիր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ Պարոն տը Վիալար երէկ առտու Պէյրութէն մայրաքաղաք դարձաւ։

ԱՅԴԸՆ-ԻԶՄԻՐԻ երկաթուղւոյն նոյեմ. 25ին աւարտող շաբթուան հասոյթն եղած է 6,566 ոսկի։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 6,147 ոսկի էր։ Նոյն թուականին աւարտող 23 շաբաթներու միջին հասոյթն է 8,144 ոսկի։ Անցեալ տարի 6,712 ոսկի էր։

ՀԱԼԷՊԻ նախորդ կուսակալ Հաճի Հասան փաշա երեկ առտու Իսքէնտէրունէն մայրաքաղաքս ժամանեց՝ Մէսաժըրիի Լաժիռօնտ շոգենաւով։

ՎԱՐԴԻ ԻՒՂ.—Իզմիրի երկրագործական քննիչ Զաքարեան էֆէնտի Կիւլ Վէ Մահսուլիւ (վարդ և իր բերքը) անուն տետրակ մը հրատարակած է, որուն մէջ պարզ ոճով և ժողովրդեան հասկնալի լեզուաւ կը խօսի վարդենիի մշակութեան, վարդի իւղի պատրաստութեան և վարդի ջուրի զտման վրայ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կայս. Դիտարանը տեղեկութիւն եկած է թէ առջի օրը Տիրէի մէջ (Այտըն), առաւօտուն, երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ.—Օսմանեան դրօշակ կրող առագաստանաւ մը Կէօքչէօ, որ նոյմ. 10ին Մարսիլիայէն համբայ ելած էր 400 տակառաչափ ապրանքով և Շիրա պիտի երթար, նոյն ամսոյ 27ին ընկղմեր է Մէսինայի մօտ։ Մէջը գտնուողներն ազատուեր են։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ՞ ի՛նչ է կեանքը.—Ուստի խորհուրդ կուտանք ատամնացաւ անձերու դիմել Տքթ. Պարիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել եբերուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու և այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պարիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 413

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ

Օր. Լէնոէ և իր խումբը գրեթէ ամեն գիշեր նոր թատերախաղ մը ներկայացունելու համբերատար աշխատութիւնը կ'ունենան, որ դիւրին գործ չէ. Ժիմնազի նախկին դերասանուհիին, որ իր խումբին տնօրէնուհին է միանգամայն, ընտրութիւնը կը կայանայ նոր ու սրամիտ գործերու վրայ որոնք մեծ ընդունելութիւն գտած են բարիզեան բեմերուն վրայ։ Այսպէս, առջի գիշերը, Ռաուլ Թօշէի Ջղոտ կիները անհուն ախորժ պատճառեց հանդիսականներուն. Ջղոտ զոքանչի մը, ջղոտ կնոջ մը ու ջղոտ աղախնի մը տիպարները, որոնց մէջտեղ առաջինին ու երկրորդին ամուսիններուն—աներ ու փեսայ—հանգիստը կը խռովուէր ամեն վայրկեան, ֆրանսական բարքերուն չէր պատկաներ միայն, այլ քիչ շատ ամեն ազգի ուր որ ջղոտ կիներ կան—և ո՞ւր չկան։ Օր. Լէնոէ այդ խաղին մէջ կը կատարէր բոլորովին նոր ու դժուարին դեր մը, որուն մէջ փնտացաւ յաջողիլ։

Այս գիշեր, դարձեալ նոր խաղ մը.

LE PROCÈS VEAURADIEUX

(ՎՈՌԱՏԻԵՕ ԴԱՏԸ)

Գօմէտի երեք արարուածով, հեղինակութիւն Ա. Տըլաքուրի և Ա. Հաննըքէնի։

* * *

Բերայի Սիռքը, վաղը գիշեր, շաբաթ, արտասովոր ներկայացում մը պիտի տայ ի նպաստ Զիչիօրիքօ եղբայրներուն որոնց մարմնամարզական փորձերն ու ճարտար խաղերը մեծապէս կը գնահատուին։ Գեղեցիկ բանտոմիմ մը պիտի յաջորդէ ներկայացման։ Կիրակի, ցերեկոյ ներկայացում, միջօրէէն յետոյ ժամ 3ին (Ը. Ե.), ի մօտոյ, Սիռքին խումբը պիտի սկսի ներկայացունել Կ—ան Վէյան, իբրեւ բանտոմիմ, երգերով ու պալէներով։

Սիռքին Տնօրէնութիւնը իր հետաքրքրաշարժ ներկայացումներով գրաւիչ ժամեր անցունել կուտայ ամեն գիշեր հանդիսականներուն։

«ԱՐԵՒԵԼՔ» ՕՐԱԳՐՈՅ ՏՊԱՐԱՆ
ՆՈՐԱՏՈՒՆԵԱՆ ԽԱՆ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Ամէն տեսակ տպագրութիւն ամեն լեզուէ, ինչպէս Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Յունարէն, եւ այլն։

ՏՐԱՄԱԲԵՐԱԿԱՆ. — ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ. — ՀԱՇՈՒԵՑՈՒՑԱԿ. — ՀՐԱՒԻՐԱԳԻՐ. — ԱՅՑԵՔԱՐՏ. — ՄԱԶԱԴ. — ՆԱՄԱԿԱԳԼՈՒԽ. — ԳՐԵԱՆՔ.

Այս տեսակ աշխատութեանց խմբագրութեան համար բան մը չի պակասիր։ Տպագրութիւն՝ մաքուր եւ աժան։ Դասատետրեր եւս յանձնարարութիւն կ'ընդունուի, եւ փութով ու ճշդիւ կը կատարուին։

Բաց ի կիրակի օրերէ, Տպարանս ամեն օր բաց է, առաւօտուն կանուխ մինչեւ երեկոյ ուշ ժամանակ։

ԳԻՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԳՈՒԱՆՔ ԵՒ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ

Թերեւս ընթերցողներէ շատեր զարմանք յայտնեն երբ տեսնան այս երկու հակապատկեր բառերն և ըսեն թէ ի՞նչ առնչութիւն ունի գգուանքը դրօշմաթղթին հետ. առաջինը բոլորովին կը վերաբերի հոգւոյ և սրտի, իսկ երկրորդը պարզապէս դրական գործառնութեանց միջոց մը։

Մեծ սխալ մը կը գործենք երբ թող կուտանք մեր ընտանեկան յարկերու տակ երկու կամ երեք պզտիկներ (2-6 տարեկան) որ զիրար փայփայեն, գգուեն և վերջապէս անկեղծ համբոյրներ փոխանակեն։ Այս բանը յառաջ եկած է հին սովորութենէ մը որ բացարձակապէս վնասակար է տղայոց առողջապահական վիճակին։ Դիցուք թէ Տիրան որ երեք տարեկան մանուկ մ'է և Զապէլ ալ նոյն տարիքը գրեթէ, զիրար գրկեն, և այդ միջոցաւ Տիրանի մատները առաւել կամ նուազ չփմամբ քսուին Զապէլի այտերուն վրայ և փոխադարձաբար։ Երբ կը տեսնենք այս երկու պզտիկներու զիրար ողջագուրելը, ամենքս ալ գոհ կը մնանք և կը քաջալերենք զանոնք վերստին այդ բանին մէջ, ամեն անգամ որ նոր հիւր մը գայ և կամ ինքը ուրիշ տեղ մը երթայ։ Այս պատկերները թէ ծերերու և թէ երիտասարդաց ներկայութեան կըլլան և հաճոյք կը պատճառեն իրենց, առանց մտածելու թէ ո՛րքան զգուշութիւն ի գործ կը դնեն իրենց սանտրերու և խոզանակներու կամ խմելիք գաւաթներուն և կամ պառկելիք անկողիններուն մաքրութեանը։ Օրինակի համար, հանքային կամ եռացած ջուր կը խմեն ոմանք. ուրիշներ հողմահոսանքի մէջ չեն նստիր և վերջապէս ամենափոքր ուռեցքի մը մէջ մխելիք երկաթը կ'այրեն և ապա գործողութիւնը կը կատարեն. ասոնք այնքան մեծ աղետից պատճառներ չըլլային պիտի ըլլային որքան տղայոց անմաքուր վիճակը՝ որով դարձեալ զիրար կ'ողջագուրեն հին ժամանակին պէս։

Առ հասարակ մեր մայրերը չեն գիտեր թէ պզտիկի մը մարմնոյն վրայ ի՛նչ կայ. նոյնիսկ գոնէ գիտնային պզտիկին բերնին շուրջն եղածները։ Լորձունքը կը պարունակէ բազմաթիւ միքրոպներ որք կրնան իրենց անմխաս վիճակէն ախտաբանական միքրոպի վերածուիլ. որոցմով առաջ կուգան այն տեսակ հիւանդութիւններ որք ծանր վիճակ մը ունենալու ենթակայ են։ Այս չփումը և խառնուածութիւնը (promuscuité) կրնան առաջ բերել թաղանթաքուսութիւն (մարմնոյն մէջ վնասակար թաղանթներ գոյանալու հիւանդութիւն), թոքատապ և այլ ուրիշ հիւանդութիւններ։

Երբ այս մայրերու զգուշութիւնը կը հրաւիրուի իրենց զաւակաց վրայ, ոմանք ամեն լաւագոյն միջոց ի գործ կը դնեն արդարեւ, իսկ կան ալ որ խրատը լսած ատեննին իսկ խլացուցած են ականջներն և կը կրկնեն յոռի սովորութիւնը պտոյտի, տուներու և պարտէզներու մէջ։ Տղայոց ստնտուները և դայեակները այնպէս կը կարծեն թէ իրենց պարտականութեանց մէջ թերացած կ'ըլլան, եթէ պզտիկները զիրար չգրկեն իրարու հետ մրցմամբ։

Վնասակար է այս բանը, կրկնենք դարձեալ։ Մարդ միշտ հակառակող է առողջապահական պարզ գաղափարներու։ Լորձունքը սակայն, ախտաբանական միքրոպներու վարակման լաւագոյն նպաստողն է։

Արդ գանք հիմա միեւնոյն պատճառներով դրօշմաթղթին յառաջ բերած վնասուց վրայ խօսիլ։ Լորձունքով թրջուած դրօշմաթուղթ մը կրնայ զօրաւոր մշակութիւն մը ըլլալ միքրոպի՝ ամենէն չկարծուած անձին իսկ, յառաջ բերելով մորթային հիւանդութիւն, թաղանթաքուսութիւն, օձացաւ (érysipèle), կրծային թոքատապ և այլն. ահա այս մասին Պ. Ունա Վիէննայի գիտուն մաշկաբանը կարեւորութիւն ընծայած է տարօրինակ հիւանդութեան խնդրոյ մը նկատմամբ. իւր պաշտօնակիցներէն մին իւր մորուքին մէջ մաշկաբուծական հիւանդութիւն մը ունէր. գիտունը լաւապէս գիտեց որ այս հիւանդութիւն Գոլոմպիայի յատուկ հիւանդութիւն մ'էր որ Բիէտրա (piédra) կը կոչուի և նոյն իսկ այս մարդը Գոլոմպիա իսկ ոտք կոխած չէր։ Եզրակացութի՞ւն։

Վիէննային Գոլոմպիայէ նամակներ կը ստանար և որովհետեւ դրօշմաթղթի հաւաքիչ մ'էր, լեզով կը մաքրէր զանոնք և կը հանէր պահարաններուն վրայէն։ Այս անմաքուր վիճակին մէջ ձեռքերը մորուքին մէջ կը խոթէր և յառաջ բերած էր այս Բիէտրա ըսուած հիւանդութիւնը, իբր թէ ինքը Գոլոմպիացի մ'ըլլար։

Մ. Գ. ՉԻԹՃԵԱՆ

Աղեքսանդրիա, 13 Դեկտ. 95

Աստի անտի

ՀԱՐՈՒՍՏ ԼՐԱԳՐԱՎԱՃԱՌՈՒՀԻՆ

Քանի մը օր առաջ Լիոնի մէջ յանկարծ կը մեռնէր այրի լրագրավաճառուհի մը, որուն տաղաւարը կը գտնուէր Օթէլ-տը-Վիլ փողոցին և Բլաղը փողոցին անկիւնը։

Գոյքերը կնքոյ տակ առնուեցան և ոստիկանութեան քոմիսէր Պ. Ֆօլէ քննութիւն կատարեց անոր տաղաւարին մէջ։

Ի՞նչ եղաւ իր ապշութիւնն երբ վերցունելով տախտակ մը որուն վրայ ծաղկի թաղար մը կար, տեսաւ որ տախտակամածին վրայ ինկած ոսկիներ, զուարթ հնչիւնով, անձրեւի պէս կուռ։ Տարափը քանի մը վայրկեան տեւեց. երբ վերջացաւ, Պ. Ֆօլէ համրեց. ճիշդ 100,000 ֆրանք էր, 65,000ը ոսկեդրամ, 35,000ը արծաթ։

Այս գանձ, որ բնաւ չէր յուսացուեր այդ խեղճ լրագրավաճառուհիին քով, խնամով ժողովուեցաւ և դրամատուն մը դրուեցաւ։

Եթէ հանգուցեալ կնոջ մէկ ժառանգորդն երեւան չելլայ, յիշեալ աղուորիկ գումարը պիտի անցնի Լիոնի քաղաքապետութեան։

ԱՀՌԵԼԻ ՏՌԱՄ

Վերջերս զարհուրելի տռամ մը տեղի ունեցաւ Մոնբէլիէի մէջ, Լաքանալ փողոցը։ Ահաւասիկ եղելութիւնը.

Հօրենական ժառանգութեան մը առթիւ տեղի ունեցած վիճաբանութիւններու հետեւանօք Պ. Տօմէրկ, գինիի վաճառական, քսանըութ տարու, մտային տկարութեան նշաններ ցոյց կուտար։ Վիճակը ծանրացաւ և իր հետ ապրող անձերուն հետ բրտօրէն վարուեցաւ, այսինքն մօրը, Էսթէր Բալվըրէլ անուն աղախնի մը և ուրիշ սպասուհիի մը հետ։

Վերջերս իրիկուան կողմ մեր ջուր ուզեց։ Էսթէր Բալվըրէլ խոհանոցէն տարաւ իրեն։ Պ. Տօմէրկ կատղեցաւ այն ատեն, պոռաց թէ կուզէին թունաւորել զինք և մի ջուրն աղախինին խմցուց։ Յանկարծ հրացան մը առաւ ձեռքը։

Էսթէր Բալվըրէլ վար իջաւ խելայեղ։ Այդ միջոցին պայթիւն մը լսուեցաւ. Տօմէրկ մայրն սպաննած էր։

Սպասուհին շրջակայներէն գացած էր քահանայ մը բերելու որ ազդեցութիւն ունէր իր տիրոջ վրայ։ Տօմէրկ ժողուց որ սպասուհին տուն մտնենայ, և հրացանի հարուածով մը գետին փռեց զայն։

Փողոցին մէջ հաւաքում մը տեղի ունեցած էր. իր պատուհանէն, խենդը հրացանի ասան հարուած պարպեց ներկայ գտնուողներուն վրայ, ծանրապէս վիրաւորեց երկու քոյրեր, չափահասներ Պ. Բիէն Թեռանը, և այս վերջինոյ չորս տարեկան թոռնուհին վիրաւորեց։

Ոստիկանները հասան, շրջապատեցին մօտակայ փողոցները, բայց չհամարձակեցան վերցնել դիակները. Տօմէրկ միշտ պատուհանն էր և արճիճներ կարձակէր Լիւէին պատերուն։ «Մա՛հ» կաղաղակէր. յետոյ սիրտը չարժեցաւ և ներսում խնդրեց. տեսարանը քստմնելի էր։

Ջրհանկիրներ կանչուեցան. արդարեւ յուսացին շուտով հանդարտեցնել խելագարը. երկար սպասումէ ետք, ջրհանկիրները եկան վերջապէս և փոքր լիճի պարտէզին մէջէն ջուր արձակեցին։ Տօմէրկը լուսաւորող լամպարը մարեցաւ, ինքն ալ ստիպուեցաւ ետ քաշուիլ. գոցեց պատուհանն և գնաց փակուեցաւ ճեմիշին մէջ։ Այս առիթէն օգտուելով բաղնելով վերուցին դիակները։

Առտուն դատական մարմինը ոճրին վայրն եկաւ և ջրհանների ուղղել տալու խենդին պատսպարուած տեղը. յետոյ ոստիկանները պարտէզէն անցնելով տուն մտան, մինչեւ խենդին քով գացին և ուսերէն բռնելով զայն կապեցին։

Տօմէրկ կ'ըսէր թէ կը սպաննէին զինքը. ջղաձգումներ կ'ունենար, երեսն արիւնով կը ծածկուած էր։

Պահ մը խոցը դէմքը կը հանդարտի, երկչոտ կ'ըլլայ և կը խնդրէ որ չարիք չը հասցնեն իրեն։

Հիւանդանոց կը փոխադրուի։

Առաջին յարկի սենեկին մէջ ամեն բան տակնուվրայ էր, տիկին Տօմէրկ անկենդան փռուած էր թիկնաթոռին վրայ։

Խեղճ կինը երկու հարուած ընդունած էր, կուրծքէն ու երեսէն։

ԿՂԶԻՒ ՄԸ ԳՆՈՒՄԸ

Սեռնտարափ բամբին նայելով, Պ. Հանրի Մընիէ մէկ միլիոն ծախու առեր է Անթիքօսթի կղզին որ կը գտնուի Սէն-Լօռանի գետաբերանը և Քէպէքի նահանգին մասը կը կազմէ։ Այս կղզին զոր 1534ին գտաւ Ժաք Քառթիէ, 125 մղոն երկայնութիւն ու 30-40 մղոն լայնութիւն ունի։ Երկրին ներքին կողմը շատ լեռնոտ է։ Հիւսիսային մասը ղերբուկ է ու սեպաձեւ, ու բնաւ նաւահանգիստ չունի. հարաւային մասը տափարակ է, բայց վըտանգաւոր։

ԹԱՌՄԷՆ ՍԻԼՎԱ

Ռումանացիները վերջերս տօնեցին Էլիզապէթ թագուհիին Թառմէն Սիլվայի յոբելեանը։

Այս առթիւ Պուքրէշի կիները իրենց սիրուն ու սիրեկալ վեհապետուհիին ընծայեցին խորհրդանշանական արձան մը զոր շինել տուած էին Ալֆրէտ Պուշէի և զոր Թառմէն Սիլվա շնորհակալութեան հեռագրով մը առ ֆրանսացի ճարտար արձանագործը, կանուանէ «մարմարեայ բանաստեղծութիւն մը որ յաւերժութեան դրոշմ կը կրէ»։ Բայց այս գեղեցիկ մեծարանքէն չգոհանալով, Էլիզապէթ թագուհին Ալֆրէտ Պուշէի շնորհեց Ռումանական պատուանշանն և միանգամայն իր գիրքը, Թօթ—Հէն մը խոհերը, հետեւեալ գրութեամբ ձօնով.

«Մտածումը կը զօրէ խօսքը, կը քանդակագործէ մարմարը, կը կերպարանափոխէ մարդկային մարմինը։

«Շնորհակալութիւն Պ. Պուշէի որ ըմբռներ է զիս»։ ԷԼԻԶԱՊԷԹ

ԷՄԻԼ ՄՕՆԹԷԿԻՒ

Էմիլ Մոնթէկիւ ուղեղային հարուածէ մը յանկարծամահ եղաւ թատրոն գացած պահուն։

Մոնթէկիւ 70 տարեկան էր. Լիմօժի մէջ ծնած էր 1825ին և իրաւաբանական վարժարանը կ'երթար տակաւին երբ 1847ին հրատարակեց իր առաջին յօդուածը ամերիկացի իմաստասէր Էմէրսընի վրայ, Ռըվիւ-Տէ Տէօ Մօնտի մէջ, որուն յարատեւ աշխատակիցներէ մէկն եղաւ և ուր 1857ին յաջորդեց Կիւստավ Բլանշի. 1862ին Մօնիթէօռ Իւնիվէրսէլ լրագրին մէջ մտաւ գրական քննադատութիւն ընելու և 1865ին Պատուոյ Լէգէոնի ասպետ անուանուեցաւ։ Էմիլ Մոնթէկիւի գլխաւոր գործերն են Շէքսփիրի գործերուն թարգմանութիւնը որ հրատարակուեցաւ 1868էն 1875, տասն հատորներով։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 8/20 Դեկտ. 1895

Անուանակ.	Վճարեալ	Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1881	Թնս. Մէրիա A } 1%	59	20
100			» » B	32	10
100			» » C	21	80
100			» » D գոցուած	20	23
400			» » D բացուած	20	18
100			» » D միջօրէ	20	18
100			Թուր. Լ. Պ. գոցուած	88	—
Ֆր. 500		1870	Թուր. Լ. Պ. բացուած	86	—
			Թուր. Լ. Պ. միջօրէ	86	—
Անկ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	—	—
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. Օթ.	9	30
10	5	1872	Ըսս. Օթ. տը Շ. է Վ.	5	37
140	140	1873	Լաւրիումի	48	—
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%	695	—
500	500		Երկաթուղիի (Պրթ.	345	—
20	5	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%	9	10
500	500		Թրամուէյ (Պրթ.	498	—
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	17	—
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 5%	—	—
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	5	85
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	450	—

ՄԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԻՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	—	—
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	—
Ոսկոր	—	—
Գաճկիլի (Հէվալէսիզ)	1	32½

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐՔ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	20
Փարիզ »	Ֆր.	22	85
Վիեննա 8 օրուան	Ֆիոր.	10	87½
Պերլին չէք	Մարք.	18	45

ՄԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ			
8 օրուան համար 25 հատի	Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար	»	6	50
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ			
Անգլ. ոսկի	Օ. Ո. 100 դրշ.էն	110	05
20 ֆրանքնոց		87	17
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)		107	20
Քերիմէ		51	10
Ռուսյ Իմփերիալ		6	48
Մէճիտիյէ		568	25
Մանր արծաթ		108	—
Մէթալիք		99	20
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի		6	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 19 Դեկտ.		
Թուրքական Օսմ. B Կոնսոլ. Ֆր.	——	—
» » C » »	——	—
D (Բացուած »	——	—
D (Գոցուած »	18	70
Ռումէլիի Երկաթուղի »	90	50
Բրքաբիլ »	437	50
Մասնաւոր Պարտաթուղթ »	457	50
Ֆոնսիէ »	375	—
Ռէժի Բաժնեթուղթ »	386	25
Պանք Օթոման (Կոնսոլիտ.) »	548	75
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	100	57Գ.Կ.
» » 3½% »	——	—
» Իտալական »	84	30
Քրէտի Լիոնէ »	——	—
Քրէտի Ֆոնսիէ »	——	—
Քոնտուար տ'էսքոնթ »	——	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	——	—
Եգիպտական Միացեալ »	512	—
Ձէք Լոնտոնի վրայ »	25	215
ՎԻԷՆՆԱ 19 Դեկտ.		
Ռումէլիի Երկաթուղի ֆիորին	52	50
Օսմ. Ռէժի »	187	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տեսո	120	90
» Փարիզի »	——	—
ԼՈՆՏՈՆ 19 Դեկտ.		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Օ. Ո.	50	—
» » B »	28	—
» » C »	——	—
D (Բացուած »	——	—
D (Գոցուած »	18	87
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխաւոր.	——	—
» » 1894 3½% (Երաշ. Հրկ.	——	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	11	87
Եգիպտ. Երկաթուղի »	11	50
Միացեալ Եգիպտական »	101	25
Առանձնաշնորհեալ » »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	105	75
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	85	—
» » Նոր 6% »	——	—
Ռանթ Հելլենական 5% 1881 »	29	50
» » 5% 1884 »	29	50
Փոխանկ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	375
ՊԷՐԼԻՆ 19 Դեկտ.		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	——	—
Ռումէլիի Երկաթուղի »	——	—
Անատոլուի Երկթղ. ¼ Պրթղթ. »	——	—
Փոխանկ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	——	—
» Փարիզի » 3 ամիս	——	—
Սալոնիկի Երկաթուղի	——	—

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Երկրորդ)
ՈՒՂՂԵԱԼ ԵՒ ՅԱՒԵԼԵԱԼ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 50,000 ԲԱՌ, ՈՃ ԵՒԱՅԼՆ

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ համդերձ իրենց Գաղղ. Թարգմանութեամբն։ Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք։ Սոյն խնամեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարապողներու առ հասարակ։

Գործոյն վերջը աւելցուած է գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն համդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին։

Էջ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը։

☞ Գին { Զօրաւոր խաքօքի կազմ 25 Դհ. Լաթակազմ 27, Կիսակաշի 32 »

Կեդրոնատեղին է Ց. Մատթէոսեան վաճառատունը, Թիւ 27 Ֆինճանճըլար եօգուշու Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի Պ. Պալենցի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ փողոց Վ. Ալլաքի եւ Գայլի գրատուններ եւ Ղալաթիա Մահմուտիէ ճառտէսի Թիւ 42, Ռոմանի եւ Ընկ. Թղթավաճառանոցն։

ՏՕՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ Վ. ԿԱՑԵԱԼ, ԱՄԵՐԻԿԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաանափ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն փայլեցնելու կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, Նուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռան ը կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ աղուոր արտասանութիւն երաշխաւորելով։ «Միուրքիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Ժմռեցուցիչ ղեղերու, եւ նորահնար արգասներու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիի զարեչքատան վրայի յարկը ճիշդ Ջալքքեանց դէմ)։ Գատրգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Խըբ-սօվելի փողոց ամէն օր։

Տ. Գ. Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժները՝ ժամանները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նա ւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։ 410

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ

Հրատարակուեցան 48 եւ 49 պրակները։
Վերջին պրակը կը հասնի
մինչեւ Saladier բառը։
50րդ պրակին հրատարակութեամբ կտոր բաժանորդագրութիւնն փակուի։
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ ՄԷԿ ՄԷՃԻՏ
Իւրաքանչիւր պրակ 20 փարայ
Դիմել ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ, Գալիպ Սալյեան
համամ փողոց թիւ 14

ԱՂՕԹԱԳԻՐՔ
ԿԱՄ
ԺԱՄԱԳԻՐՔ
ՀԱՅ. Ս. ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ԴԱՍԱՒՈՐԵԱԼ ԵՒ ԲԱՑԱՏՐԵԱԼ
Աշխատասիրութեամբ
Ի Տ. ՅՈՎՀ. Ա. ՔԱՀԱՆԱՅԷ ՄԿՐԵԱՆ
Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
1895

Որոյ մէջ այս անգամ կը տեսնուի Հոգւոյն Տ. Ներսէս Պատրիարքի Թղթոյն հետ՝ արդի Ամեն. Տ. Մատթէոս Ս. Պատրիարքի մի յորդորական Թուղթն ուղղեալ առ ժողովուրդն։

Սոյն հոգեշահ Աղօթագիրք-Ժամագիրքն արդէն երկու անգամ տպագրութեամբ հաւատացելոց գնահատման արժանացած, այս երրորդ անգամ ի լոյս կ'ընծայուի յոյժ գեղեցիկ տպագրութեամբ Պաղտատլեան Տպարանին. ընտիր թղթի վրայ, Նորագոյն զարդարուն շրջանակներով, Նորաբանդակ չքնաղ պատկերներով, եւ 860 երեսներով, եւ Ց. Մատթէոսեան գործատան սիրուն եւ հաստատուն կազմերով։ Գին լաթակազմ 15, ոսկեզօծ 22, փառակազմ կաշի 30 ղրուշ։ Կը գտնուի ամեն հայ գրավաճառաց քով, բայց կեդրոնատեղին է ի Կ. Պոլիս Պ. Պալենց գրատունն ի Զաջմաքճըլար, թիւ 20. եւ ի Բերա Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ բանկալը։ 2—8

Ֆանէլա բուրդէ եւ բամպակէ, վերջին Նորաձեւութիւն։ Էն աժանէն էն նուրբ տեսակ ֆանէլայք։
Ներքնազգեստներու, այրերու եւ մանկներու համար
Մեծ պէսպիսութիւն վերջի Նորաձեւութեանց, շքեղ ընտրութիւն, ամենէն պարզէն էն փայլունը։
Հարուստ հաւաքածոյ նմուշները որք վաճառուած կոչմէ Եւրոպայի ամեն երկիրները կը ղրկուին ձամբու ծախքը վճարուած։
Ջուլցերիոյ համար նամակներ 25 սանդ. քարդ քօպոնալներ 10 սանդիմ ԲՕԹԻՆԿԷՐ ԷԻ ԸՆԿ. ՋՈՒՐԻԽ (Զուիցեր)
444

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Յորձ, Հարմանտաա կը ծանուցանէ թէ ջերմափրգութիւնը չորս-հինգ օրուան մէջ եւ առանց ցաւ զգացնել տալու կը դարմանէ նոր դրութեամբ մը։ Կասկածողներ կրնան վարձքը վճարել՝ բոլորովին աղէկնալէ յետոյ։ Իրեն դիմողները կը դարմանէ Ղալաթիա, Սանտըքճըլար, Գարագէօզ Օթէլին դէմ 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի սենեակը՝ ամեն օր ժամ 4 էն 10ը (Ը. Թ.)։ 7—30

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներհինգ տարուան և տասնըութ տարուան, բժիշկներուն կողմէ յանձնարարուած, ստամոքսի ու այլ և այլ տկարութեանց, տկարութեան (անէմի), ինչպէս նաեւ նոր ապաքինած հիւանդներու համար։ Դիմել Օրթագիւղ՝ հանգուցեալ Մուխթար Ցակոբ աղայի տունը՝ հայոց եկեղեցւոյն դէմ։ 261

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Թըլէնիտառ շոգենաւը, նաւապետ Սթէֆէնսըն Լիվըրբուլէն պիտի գայ ընդհանուր վաճառքով դէպ ի ամսոյս 26։

ՄԴՈԴՐ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888

Պարոնայք Սզոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական զիրքովս կարող եմ փորձել ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձն նեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, ‑ը այտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այժ վիճակին մէջ զիրար խմուելով և մարսուելով կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ընծայած է, մանաւանդ այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ՄԱԶ ԹԱՓԵԼՈՒ ՋՈՒՐ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ հրաշալի Ռուսմա՛ն Նորագիւտ եւ պարզ անվնաս հեղուկ մըն է, որ 1—2 վայրկենի մէջ մարմնոյ վրայի անհաճոյ եւ աւելորդ մազերը եւ աղուամազերը (այլա Պիլլէ) կը ջնջէ արմատէն եւ կը թափէ, առանց երբեք այրելու եւ մորթին վնասելու։ Սոյն հեղուկին ազդեցութիւնը միայն մազերու վրայ ըլլալով, ժամերով մարմնոյ վրայ մնալու ըլլայ բնաւ չ'այրեր։ Մեծ համբաւ ստացած է Պոլսոյ Թուրք հասարակութեան մէջ, որ մեծ մասամբ շնորհիւ սոյն հեղուկին մինչեւ ցարդ գործածուած թունաւոր եւ զարշելի բաղադրութեանց վասնեբէն փրկուած է։ Գործածելի տան եւ բաղնիքի մէջ։ Պաշտօնապէս քննուած է եւ արտօնիքէ վիրծ զտնուած է։
ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ
Շիշը 12 ղրուշի կը ծախուի։

«ՆԻՆՐՈԺԷՆ ՓԱՐԻԶԻԷՆ»
ՆՈՐԱԳԻՒՏ ԵՒ ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ
(ԲՆԱԿԱՆ ՍԵՒ, ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԵՒ ԴԵՂԻՆ)
Ֆրանսական եւ գիտական արտադրութեանց վերջին արդիւնքն եւ անմնան Նորութիւնն, եղող վերոյիշեալ մազի ջուրը եօթանասուն վկայաներ գէթ մ'է մազերու, որ միայն առաջին գործածութեամբ եւ առանց դժուարութեան երիտասարդութեան ատենին պէս 8—10 վայրկենի մէջ ամենաբնական գոյն մը եւ փայլ մը կուտայ ճերմկցած մազերու, մօրուսի եւ պեխերու, միանգամայն զանոնք զօրացնելով եւ աճեցնելով։ Ցառաջ բերած գոյնը այն աստիճան բնական է որ ամենէն ուշադիր նայողը չի կրնար որոշել, եւ 6—7 շաբաթ առանց աւրուելու կը դիմանայ եւ ուզուածին չափ կրնայ լուացուիլ եւ լուացուելով մազերուն գոյնը կը հաստատուի եւ կը բնականանայ։ Մէկ անգամի փորձը պիտի համոզէ գործածողը սոյն ճշմարտութեան։ Կը ծախուի մեծ տուփը 25 եւ փոքրը 18 ղրուշ։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բերա Մեծ Փողոց Ռուսիոյ դեսպանատան կից թիւ 433 Իզմիրլի վաճառատունը։ Կալաթա Մերթէպանի փողոց թիւ 16 Ս. Սիմօնօֆի վաճառատունը (մեծարանակ). Նոյնպէս Կալաթա Գամանիւ խանի տակ Մահմուտիյէ ճառտէսին թիւ 3, 0 վիլ տը Ֆրանս վաճառատունը։ Պահճէ Գափու կամուրջի գլուխ, Քիւչիւքեան եւ Իքի Գարուլու (Եէնի ճամի) դեղարանները, եւ Ֆոն Մարք դէմ Nº 41 Անգղիական վաճառատունը, եւ բոլոր ուրիշ մեծ դեղարանները. Նոյնպէս Գալիպ Տեղեկան խանի դէմ Աստուածատուրեանի դեղավաճառանոցը, եւ Գատը գիւղ քարափին վրայ Նաքարեանի դեղարանը։ 339 55—70

ՏՕՔԹՕՐ ԱԼԱՃԱՎԷՐՏԻ իւր բնակութիւնն հաստատած է Ենի Գափու Եոլը փողոց թիւ 49, ուր ամեն օր կէս օրէն ետքն հիւանդ կ'ընդունի, ուրբաթ կէս օրէն ետքը ձրի։ Բաց ի կիրակիէ և ուրբաթէ, ամեն օր մինչեւ կէս օր կը գտնուի Պաշչէ Գափու Մէրճանեան էֆ.ի դեղարանն։ Աղքատները միշտ ձրի կը խնամուին։ Մասնաւոր խնամք ներքին և կանացի հիւանդութեանց։ 19—20

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼ
ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ
եւ ուրիշ ամեն տեսակ ելեկտրական գործիք
ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ
Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն

1880ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ
Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՑԱՆՑՆԱՐՈՒԻ—ԵԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
14 եւ 19, Ճիվէր Պէյ խան, 14 եւ 19
Քիւրէքճիլէր — Կալաթա

Ընդդէմ պնդութեան.—Վիշիի լուծիչ փոշի։

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴՐԱՄԵՆԱԿ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ

Գլխաւոր արժեթղթերուն պարունակները յաճախորդներուս տրամադրութեան տակն են։

Ա. ՉԱՐՐԱ, Քամպիօի մէյնուրդ, Կ. Պոլիս։ 429

MARQUE DEPOSÉE

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ Հաստ. 1880
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ճէլալ Պէյ Խանի թիւ 10
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Օսմանեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ
ՉԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում
Տեսակի, չափի եւ գինի մասին
կատարեալ ուղղամտութիւն
Զգուշանալ Մերմարեայի Կեղծերէն

ԻԼԱՆ ՊԱԳԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիէ Թահնիյէ խարէճի իչուն իւչ չիֆթ կէնճ վէ թիւվանա գօչու մանտասընա լիւզիւմ օլտուղընտան իթաըընտա թալիպ օլանլարըն մաղամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 3 2—3

Պէզ ֆապրիգայը հիւմայունը իչուն միւպայեա օլունմագ իւզրէ մէվզըի միւնագասայա գօնուլան 15,000տէն 20,000 զրէճէյի ճէտոէ գատար թարչինի բէնկինտէ բամուգ իբլիկինին պէհէր զրէճէյի ճէտուէ 12 զրշ. 30 փարատա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթա խիթամընտա գատաք միւնագասասընտա աէվամ օլունաճաղընտան ֆիյի մէզգուրըն թէնզիլի իլէ իթալը թալիպ օլանլարըն մաղամը ալիի Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 29 3—3

ՌՈՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 20ի Կայս. իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերութեան դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուբլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթը	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	90,000,000 »

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ընդ. Հ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՍԻԳԵՐ
Պոլիս Չէլէպի Պէյ խան, Թիւ 22, 26

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Չէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Ս. Ժ. ՌՈՒԲԲԷՆ, ԵՒ ԸՆԿ. 2

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մրցորդութեամբ ստորագրելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՆՈՒՐՐԻ ԳԻՆԻ
VIN NOURRY

Եոտով և Թանէնով յաջողութեամբ կը բանէ մորթի ձկան իւղին տեղը, մանաւանդ տաքերուն. յանձնարարուած է բոլոր բժիշկներէն՝ տղոց և մեծ մարդոց համար որք ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵՆԷ, ՓՏԱԽՏԷ, ՍԻՏԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ կամ կուրծքի հիւանդութիւններէ կը տառապին։ 443

Կը գտնուի ամեն դեղարաններ։
Պահանջել ճշմարիտ Գինի Նուրրի։

ՔԻՆԻՆԻ ՀՆԱՐԻՉ

ԲԵԼԴԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ ՔԱՊՍԻՒԼՆԵՐԸ

QUININE de PELLETIER

Բոլոր բժիշկներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, տենդերու, կաթուածի, յօդացաւի, մաղձնոյ տկարութեան։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնզայի, կոկորդի հարբուխի, ցրտառութեան։ Մէկ քարտիլին աւելի ազդու քան գաւաթ մը քինքինա։

10 20 և 100նոց սրուակներ։
Իւրաքանչիւր սրուակ կը կրէ անունը սեւ տպուած . . . PELLETIER
Կեդրոնատեղի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, 8
և գլխաւոր դեղարաններ A.

Ա. ՄԱՅԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՊՈԼԻՍ ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԳԼՈՒԽԸ
ԵՒ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՊՈՂՈՑԱՆ

Նշանակելի համաձայն, մեծ քանակութեամբ եւ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ բերուած են արանց եւ տղայոց համար։

ԱՆԳԼ. ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆՆԵՐ

Զինուորական սպաներու եւ ոչ-զինուորականներու համար անգլիական անթափանցիկ վերարկուներ։
Ֆրանսացի սպայից յատուկ «Ժաքօնէ» անթափանցիկ վերարկուներ։

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԱՆՑ

ԱՊԻՕԼԻՆ ՇԱՊՈԹՕԻ

APIOLINE de CHAPOTEAUT
(Ապիօլինէ հետ չշփոթել)

Ապիօլինը ամենէն հզօր դաշտանաբեր դեղն է և ամենէն աւելի գնահատուած բժիշկներէն։ Առաջ կը բերէ և կը կանոնաւորէ դաշտանը, յապաղումները կը դադրեցնէ, ինչպէս նաեւ գլխացաւերը, ջղային դրգռումը, ցաւերն ու խիթերը որք սովորաբար կը պատահին և կիներու առողջութիւնը կը խանգարեն։

Փարիզ, 8 Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանները A.

ԼԻՆԻՄԱՆ ԺԷՆՕ

40 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ալ հարկ չկայ խարելու եւ փոխցնելու.

MARQUE DE FABRIQUE

Ընդունուած է անասնաբոյժերու եւ անասնաբոյժերու կողմէ.

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԱՐՔԱՆ

Այս դեղ ամենայաջողակ եւ անվրէպ կը դարմանէ ձիերուն [illegible], ծնկածռերը, ոտքերու [illegible], ծունգի ուռեցքները, [illegible], ոտքի ուռեցքները [illegible] կը վանէ կարգ մը հիւանդութիւններ։ Գին վեց ֆրանք.

Ի Փարիզ Սէնթ Օնորէ փողոց Թիւ 275, Մէթիվիյէ եւ Ընկերութիւն։

Վեց ու կէս ֆրանքով ուզուած տեղը կը յանձնուի։

Կ. Պոլսոյ մէջ կը գտնուի Մէզիքի, Գասապեան, Քիւչիւքեան ու Քանզիք եւ այլ մեծ դեղավաճառներու քով։ 356 23—52

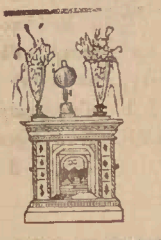

ՖՐԱՆՑ ԹԱՄ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ
13, — Բերա, Բասաժ տիւ Թիւնէլ, — 13

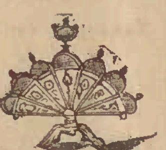

Միերանոց վառարաններու, շըմինէներու, լոգարաններու եւ խոհարաններու՝ երկաթէ, ֆայանսէ եւ անկեզ ադիւսէ.

Դերազանց տեսակէ նիւթեր երաշխաւորուած եւ չափաւոր գիներով.

ՀԻՆ ՊՐԱՆՏԻ

Ժ. Ֆ. ՄԱԿՆԱՄԱՐԱ

ՔՕՆԵԱՔ
ՇԱՐԱՆՏ ՖՐԱՆՍԱ
ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

340

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԹԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐԻՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ
[illegible]
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթի չափ ախորժահամ է

Մորթի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ հիփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց [illegible]

Բժիշկներէն ընդունուած է, [illegible] և ամենէն փոքրիկ տղաքները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ՄԷՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի և Թեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարձին հանդիպելով ի Հավր,)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կ'րակի. Մարսիլիայէ ելնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպ ի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպ ի Քալամադա, (փոփոխակի Քաթաքօլօ) Շ'րա, Սէլանիկ, Տէտէ-Աղաճ, փոփոխակի Քավալա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ ի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առաւուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէ-աղաճէն (փոփոխակի Քավալա), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէոնէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնըհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վաթի, Սամոս, փոփոխակի Հռոդոս, Պէյրութ, Լարնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Թրիփօլի, նորէն Պէյրութ, Ալեքսանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէյրութ դէպ ի Եաֆա եւ Բօր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՈՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիայէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիայէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոլսոյ միջեւ [illegible]

Պարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

[illegible]
[illegible], ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԸՆԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 10

38

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու
1895 Հոկտեմբեր 21 (Հ. Տ.) շաբաթէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ.24 խառն Առտու	Թ. 4 ճամբ. Առտու	Թ. 6 ճամբ. Առտու	Թ.26 խառն Իրկն.	Թ. 8 ճամբ. Իրկն.	Թ.10 ճամբ. Իրկն.
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քարաքէօյ Կամուրջ	մկնմ.	1 45	3 50	5 57	8 15	10 30	11 30
Հայտար Փաշա	ժմնմ.	2 10	4 15	6 22	8 40	10 55	11 55
	մկնմ.	2 28	4 23	6 30	8 57	11 5	12 5
Քըզըլ-Թօբրաք		— —	4 30	6 37	9 7	11 13	12 13
Ֆէնէր-Եօլու	»	2 37	4 34	6 41	9 11	11 17	12 17
Կէօզ-Թէփէ	»	— —	4 39	6 46	9 17	11 22	12 22
Էրէնքէօյ	»	2 47	4 45	6 52	9 23	11 28	12 28
Պօսթանճըք	»	2 56	4 52	6 59	9 33	11 35	12 35
Մալթէփէ	»	3 7	5 3	7 10	9 45	11 45	12 45
Քարթալ	»	3 23	5 14	7 22	10 1	11 56	12 56
Բէնտիք	ժմնմ.	3 34	5 22	7 30	10 11	12 4	1 4
	մկնմ.	3 40	— —	— —	10 21	— —	— —
Թուզլա	»	4 3			10 46		
Կէյպզէ	»	4 24			11 10		
Տիլ-Իսքելէսի	»	— —			11 37		
Թավշանճըլ	»	4 56			11 47		
Հէրէքէ	»	5 11			12 6		
Եարըմճա	»	— —			12 30		
Թիւթիւն-Չիֆթլիք	»	5 42			12 44		
Տէրինճէ	»	5 51			12 57		
Իզմիտ	ժմնմ.	6 6			1 13		
	մկնմ.	6 26					
Պէօյիւք Տէրպէնտ	»	7 —					
Սափանճա	»	7 25					
Ատա-Բազար	»	7 47					
Կէյվէ	»	8 31					
Աք-Հիսար	»	8 52					
Մէքէճէ	»	9 22					
Լէֆքէ	»	9 47					
Վէզիր-Խան	»	10 22					
Պիլէճիք	ժմնմ.	11 6					
	մկնմ.	11 16					
Քարաքէօյ	»	12 28					
Պօզիւյիւք	»	1 9					
Ին-Էօնիւ	»	1 56					
Չուքուր-Հիսար	»	2 26					
Էսկի-Շէհիր	ժմնմ.	3 4					
		իրկն.					

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Թ. 1 ճամբ. Առտու	Թ. 3 ճամբ. Առտու	Թ.21 խառն Առտու	Թ. 5 ճամբ. Իրկն.	Թ. 7 ճամբ. Իրիկն	Թ.23 խառն Առտու
		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Էսկի-Շէհիր	մկնմ.						11 45
Չուքուր-Հիսար	»						12 22
Ին-Էօնիւ	»						12 56
Պօզիւյիւք	»						1 29
Քարաքէօյ	»						2 2
Պիլէճիք	ժմնն.						2 52
	մկնմ.						3 2
Վէզիր-Խան	»						3 35
Լէֆքէ	»						4 9
Մէքէճէ	»						4 39
Աք-Հիսար	»						5 4
Կէյվէ	»						5 27
Ատա-Բազար	»						6 16
Սափանճա	»						6 32
Պէօյիւք-Տէրպէնտ	»						6 58
Իզմիտ	ժմնն.			— —			7 30
	մկնմ.			1 22			7 50
Տէրինճէ	»			1 48			8 5
Թիւթիւն-Չիֆթլիք	»			1 59			8 14
Եարըմճա	»			2 13			— —
Հէրէքէ	»			2 42			8 49
Թավշանճըլ	»			2 55			8 59
Տիլ-Իսքելէսի	»			3 6			— —
Կէյպզէ	»			3 38			9 32
Թուզլա	»			4 6			9 56
Բէնտիք	ժմն.	— —	— —	4 25			10 20
	մկնն.	1 49	3 14	4 35	6 47	9 —	10 28
Քարթալ	»	1 58	3 24	4 49	6 57	9 10	10 43
Մալթէփէ	»	2 9	3 36	5 6	7 9	9 21	11 2
Պօսթանճըք	»	2 19	3 46	5 20	7 19	9 32	11 15
Էրէնքէօյ	»	2 28	3 57	5 32	7 29	9 41	11 30
Կէօզթէփէ	»	2 32	4 1	5 36	7 33	9 45	— —
Ֆէնէր-Եօլու	»	2 38	4 6	5 42	7 38	9 50	11 41
Քըզըլ-Թօփրաք	»	2 42	4 10	5 46	7 42	9 54	— —
Հայտար-Փաշա	ժմն.	2 48	4 16	5 54	7 48	10 —	11 50
	մկնմ.	2 55	4 23	6 5	7 55	10 8	12 5
Քարաքէօյ Կամուրջ	ժմն.	3 20	4 48	6 30	8 20	10 33	12 30
							իրկն.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 122 խառն Առտու
		ժ. վ.
Էսկի-Շէհիր	մեկ.	1 —
Աք-Բունար	»	1 49
Ալփի-Քէօյ	»	2 33
Պէյլիկ-Ախըր	»	3 23
Սարը-քէօյ	»	4 38
Պիչէր	»	5 35
Սագըլար	»	6 20
Պէյլիք քէօփրիւ	»	7
օլատլը	»	7 35
Մալիքէօյ	»	9 17
Օրնճան-քէօյ	»	10 9
Էնկիւրիւ	ժմն.	11 2
		իրկն.

ԴԱՐՁ

ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 121 խառն Առտու
		ժ. վ.
Էնկիւրիւ	մեկ.	2 10
Օրնճան-քէօյ	»	3 6
Մալի-քէօյ	»	4 20
Բօլատլը	»	5 59
Պէյլիք-քէօփրիւ	»	6 51
Սագըլար	»	7 23
Պիչէր	»	8 8
Սարը-քէօյ	»	9 13
Պէյլիկ-ախըր	»	10 20
Ալփի-քէօյ	»	11 16
Աք-Բունար	»	11 54
Էսկի-Շէհիր	ժմն.	12 41
		իրկն.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱ ՀԻՍԱՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 222 խառն Առտու	ԴԱՐՁ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 221 խառն Իրկն.
		ժ. վ.			ժ. վ.
Էսկի-Շէհիր	մեկն.	1 —	Աֆիոն Գարա Հիսար	մեկն.	6 10
Կէօքճէ քըրըք	»	1 49	Ղազըը կէօլ համամը	»	6 50
Սապանճը բընար	»	2 41	Իհսանիյէ	»	7 26
Ալթունթաշ	»	3 40	Տէօնէր	»	8 4
Չըքուրլէր	»	4 28	Չըքուրլէր	»	9 5
Տէօնէր	»	5 29	Ալթունթաշ	»	10 —
Իհսանիյէ	»	6 1	Սապանճը բընարը	»	10 51
Ղազըը կէօլ համամը	»	6 43	Կէօքճէ քըրըք	»	11 36
Աֆիոն Գարա Հիսար	ժմն.	7 16	Էսկի-Շէհիր	ժմն.	12 22
		իրկն.			իրկն.

ԱՏԱՊԱԶԱՐ ՔԷՕԹԱՀԵԱՅԻ ԳԾԻՆ ՃԻՒՂԸ

ԵՐԹ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 324 խառն Առտու	Կառք Թ. 326 խառն Իրիկն.
		ժ. վ.	ժ. վ.
Ատապազար	մեկն.	4 —	10 20
Քէօթանեաւէ	ժմն.	4 20	10 40

ԴԱՐՁ ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառք Թ. 323 խառն Առտու	Կառք Թ. 325 խառն Իրիկն.
		ժ. վ.	ժ. վ.
Քէօթանեաւէ	մկն.	2 40	8 —
Ատապազար	ժմն.	3 —	9 20

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ